

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

Libri Septimi Decretalium Secundi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

CAP. II.

EX proximo Lateranensi Concilio a pia & salubris... Ex proximo Lateranensi Concilio a pia & salubris... Ex proximo Lateranensi Concilio a pia & salubris...

Idem fructus aut alias res ecclesiasticas ut clericus per... Idem fructus aut alias res ecclesiasticas ut clericus per...

CAP. III.

Notra intentionis nunquam fuit, quod quisvis quos... Notra intentionis nunquam fuit, quod quisvis quos...

Concl. Later. sess. Dominicus de Soto q. 3. art. 6. lib. 10. hoc... Concl. Later. sess. Dominicus de Soto q. 3. art. 6. lib. 10. hoc...

Uvacantium beneficiorum fructus debent coarctari in Ecclesia... Uvacantium beneficiorum fructus debent coarctari in Ecclesia...

F I N I S .

SEPTIMI DECRE- TALIIUM LIBER SECUNDUS.

TITULUS I. DE FORO COMPETENTI ET JURISDICTIONIS ORDINARIAE POTESTATE. MARTINUS QUINTUS.

Latus in clericos nulla potestas & ideo Ecclesiasticorum cause in foro jurisdictionis ordinarie debent decidi.

CAPUT I.

Ad reprimendas insolentias transgressorum, eorumque praesumptionem refrinandam, si nervus Ecclesiasticae disciplinae tenetur, eorum voluntas proclivior sit ad peccandum, & exemplum in punitionis periculosius in alios derivatur. Propter quod ad praesidentis officium pertinet, sic debitam executionem adhibere iustitiae, quod commissam puniat, & committendorum in posterum a iudicia interdicat.

rum bona, nulla fit attributa potestas, prae-textu huiusmodi, quod afferant in suis dominis ad se pertinere co-
 Ecce via facti, qua vere & sic attendata afferuntur, etiam in quocunque loco sacro vel religioso, quantum-
 que Deo dicato, ex quacunque causa, etiam si ratio-
 ne delationis corporis Christi, collationis Sacramentorum,
 & beneficiorum Ecclesiasticorum venditionis facta-
 rum, aut aliarum rerum, & bonorum ad Ecclesias, & Ec-
 clesiasticas personas pertinentium quomodocumque, etiam
 si sola negatione vel affirmatione facti interveniat, & ad
 eos recurratur, cognitionem ad se spectare, pro eo quod
 factum & novitas, qua pretenduntur, etiam sine alia vio-
 lentia, quamvis in loco spirituali, & in loco sacro sive
 religioso, eo quod inmediate ut pretenduntur, spirituali-
 ter non existant: propterea ministris Ecclesiarum, & perso-
 nis Ecclesiasticis, quantumcumque res, causa, vel occasio
 unde dependent & derivantur, pia, facta, vel Ecclesiastica
 sit aut spiritualis, ad forum suum, & ipsarum cognitio-
 nem trahunt, & respondere cogunt: nec non procurato-
 res fiscales in curiis temporalibus multoties agere procu-
 rant, ad quos (quod deterius est) nonnulli praesati & per-
 sonae Ecclesiasticae, in superbiam & elationem dati, ad su-
 perandam & sibi subiciendum per tales inventiones &
 cautelam alias personas Ecclesiasticas & religiosas, ha-
 bent plerumque recursum; & propterea in eisdem regnis,
 & terris, civitatibus, castris, & locis, auctoritas & iurisdic-
 tio Ecclesiastica penitus absorbetur: & nihilominus
 ipsi laici iudices alios laicos in foro Ecclesiastico su-
 per rebus quantumcumque Ecclesiasticis vel spiritualibus
 & concernentibus immediate Ecclesiasticas perso-
 nas, ne respondeant, & iudicibus Ecclesiasticis, ne cogno-
 scant inhibitiones fieri sub gravibus poenis temporalibus
 faciunt, & procurant & si secus fecerunt, emendam
 pecuniariam excessivam exigere, ac vastatores in domibus,
 & aliis piis locis Ecclesiasticis, & religiosis, inducere,
 ac loca ipsa, personasque Ecclesiasticas, ioculis &
 paramenis Ecclesiasticis, & bonis mobilibus, ac aliis
 spoliare, illaque vendere & alienare, fructus quoque, & pro-
 ventus ad temporalitatem ad manus suas ponere, nec
 non diversas injurias & molestias reales & personales
 eisdem personis Ecclesiasticis inferre non verentur, in
 Dei offensam, animarum suarum periculum, Ecclesiasti-
 cae libertatis vilipendium, & plurimorum gravamen,
 praesidium, & iacturam. Nos igitur adversus talia praesum-
 ptionum temeritatem, remedia adponere, & super his
 salubriter providere cupientes, ac concilii a Milevitan.
 ac fœd. record. Innocentii Papae III. praedecessoris nostri
 constitutionibus super hoc editis, auctoritate Apostolica,
 ex certa scientia, hac nostra irrefragabili constitutione
 perpetuo duratura, tenore praesentium statuimus, deter-
 minamus, ac etiam ordinamus, quod omnes & singulae
 personae Ecclesiasticae, seculares & regulares, ordinum
 quorumlibet, quacumque exceptione suffulta, etiam si Pa-
 triarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia
 quavis praesulgeant dignitate, quae aliam personam
 Ecclesiasticam, collegium, vel conventum, in actione reali,
 mixta, vel personali, civili vel criminali, etiam occa-
 sione cuiuscumque, summisionis, etiam iuramento vallata,
 vel alias ad forum sive iudicium laicale, directe vel indire-
 cte (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueverit)
 possit, vel debeat, de iure, vel de consuetudine, aut alias
 cognoscit, trahere praesumpserit, causam ipsam, & omne
 jus eius, sive eis, in possessorio vel petitorio, in re vel ad
 rem, causa vel occasione huiusmodi quomodolibet com-
 petens, eo ipso perdant penitus & amittant, & singulae
 personae, excommunicationis; capitula vero & conventus,
 suspensionis & interdicti sententias incurrant ipso
 facto: & si personae ipsae, & eis in praemissis adherentes &
 servientes, in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non

obedierint, omnes illas per prius interdictas, & interdictorum
 Ecclesiasticorum quomodocumque, quae ab eis
 & in quibus, & ad quae jus quomodolibet exten-
 dit, & inhabitationem ad alia in plurimum interdicta
 coerceri & compelli volumus auctoritate. Etiam
 omnes & singulos iudices & executores, commo-
 dates, dominia, laicos, & laicales personas, postquam
 ceptum fuerit de non iurisdictione eorum, ac prius
 apparet huiusmodi cognitionem ad eos de iure exten-
 dare, talia praesumentes, & ea fieri mandantes, factum
 nomine & mandato facta rata habentes, vel exten-
 tendis dantes auxilium, consilium, vel favorem, quocumque
 praesumentes, dignitatis gradus, conditiones vel con-
 ditionis existant, seculares personas, quocumque
 singulos officiales, quocumque, nomine, & nomine
 filiaris, & privatae personas, quae praesumptam
 tentiam incurere volumus ipso iure, & in eisdem
 sententias, per alium quam per Romanam
 Pontificem, praeterquam in moris articulo confirmari
 valeat, sive possit: & praemissa omnia, non tantum
 futura, sed etiam ad praesens, & potentiam etiam
 auctoritate memorata; quodque etiam procuratores
 laici causarum Cu. Camerae Apostolicae contra ipsas
 in praemissis delinquentes in informatione praesentibus,
 per se vel alium seu alios, agere & procedere non liceat,
 nihilominus concedentes.

Vibanns Sextus.
 Licit iudices in privilegiis & ex parte clericis impuniti
 sunt sine culpa sacrilegi clericis bannire auctoritate.

CAP. II.
 Quia, sicut displicent & acceptimus, normaliter
 rum partium Principes, Marchiones, Duces, Comes,
 Barones, & alii nobiles, nec non potestates, Episcopi,
 & alii nobiles, Advocati, Rationes, Iudices,
 Consules, alijque officiales & consiliiarii civitatum, oppo-
 ditonum, terrarum, castrorum, & aliorum locorum, ali-
 que laici & laicales personae dominium seu iurisdic-
 tionem in temporalibus obtinentes, nec non ipsarum co-
 munitatum communis, & oppidorum, castrorum, terrarum,
 & aliorum locorum universitates, nos auctoritate
 bona nulla fit attributa potestas, nihilominus
 Ecclesiarum, etiam interdum in dignitate, & iurisdictione
 meritate propria bannire, seu relegare, aut praesentem
 non verentur. Nos adversus temeritatem, impunitam
 remedium adponere cupientes, omnes & singulas
 praesumentes, & ea fieri mandantes, seu exten-
 vel mandato facta rata habentes, vel in eis facta
 tes, auxilium, consilium, vel favorem, si quibus
 sona fuerint, cuiuscumque praesumentes, dignitatis
 vel conditionis existant, eorum vel eorum consiliiarii
 communitates vel universitates, quocumque
 gulos earum communitatum & universitatum
 res, capitaneos, bajulos, scabinos, advocatos, arbitros,
 iudices, consules, & officiales, quocumque, nomine
 feantur, ac consiliaarios, & privatae personas, quae
 modi sacrilegij principales interiores, nec non quocumque
 communicationis sententias incurere, nec non quocumque
 bet eandem communicationem, seu universitatem, &
 la ipsorum Principum, Marchionum, Ducum, Comitum,
 Baronum, nobilium, & aliorum quocumque, laicalium
 & laicarum personarum talia praesumentes, in quibus
 talia herent, civitates, terras, oppida, castra, & alia
 Ecclesiastico interdictione subiacere volumus per Romanam
 Pontificem, praeterquam in moris articulo, postquam
 vi, nec interdictione huiusmodi per alium exten-
 Romae 4. Id. Decembris. 1562.

a. Gratian. in c. continua. 21. q. 1. & in c. futuram. 12. quass. 1.

Leo Decimus in Concilio Lateranensi.
 Exemptio privilegii abbas...

subreptitiosas, & impunitatem scelerum simulantes, quamobrem eorum casus jurisdictioni Ecclesiasticae deferende tradantur.

CAP. III.

Regimini universalis Ecclesie (disponente Domino) praesidentes, iuxta pastoralis officii debitum, libenter intendimus utilitatibus subditorum, & ad conferendam libertatem Ecclesiasticam, & removendam scandalis, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiam praetatos & eorum subditos, eo promissus Apostolica sollicitudinis studio adhibemus, quo diffensionem talium fore dispendiosam experientia comprobatur, necnon indulta pariter & privilegia eidem subditis in ipsorum praetatorum dispendium, tam per praedecessores nostros, quam sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamus, ne exinde scandala procedant, neve ex his ulli detur materia malignandi, & persona Ecclesiasticae a bono obedientiae, necnon divini persequerantur servitii nullatenus retrahantur. Saenuper ad nostrum relatio fide digna pervenit auditum, quod Canonici Parisiensi, Metropolitana, & Cathedralium, & collegiarum Ecclesiarum, & alii clerici seculares plura praesumant, quae ipsis in familiam non parvam pariant, & aliis inferunt laesiones, pretextu exemptionis & libertatis a dicta sede, obtenta, ordinum correctiones & ordinationes subreptitiosas, ac eorum forum sive iudicium declinant, nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per privilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos, nisi per exemptionem qua gaudent, crederent se defendendi, nullatenus fuissent commisituri.

Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui pretextu privilegii exemptionis impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multoties committunt enormia, per quae plurimum distamur Ecclesia, & scandala gravia generantur, possunt autem cum talia per eos, ad quos horum spectat correctio, in correctam remanent, seu illi ad quos spectat illa punire, negligunt. Nos volentes, ne eo pretextu delicta remaneant impunita, verbo huiusmodi necessarium adhibere medelam, sacro approbante Concilio statimus, ut de cetero illi, quibus exemptionum correctio & puniatio a dicta sede demandata est, circa illam vigilantiter intendant, & diligenter officii sibi commissi debitum exequantur, & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eisdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu poenae a suis arceantur insolentis, & alii eorum exemplo perterriti profluere ad similia merito perhorrescant.

Et si circa hoc negligentes fuerint dioecetani & alii locorum ordinarii, eisdem, quibus exemptionum correctio huiusmodi committitur, personaliter, si illorum copia & notitia haberi poterit, aliquo, vel si nullus in partibus exemptionum ipsorum certus iudex fuerit, eos quorum sus in praemissis interesse putaverint, per eisdem publicum, cathedralium seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptionum iudices huiusmodi residere, seu nulla eorumdem exemptionum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valvis assignandum, moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes & criminosos puniant & castigent, infra competentem terminum, momentum ipsorum arbitrio moderandum. Et si ipsi muniti in hoc negligentes fuerint, & id adimplere neglexerint, seu recusaverint, tunc ut in eo in quo deliquerint puniantur, cognitione huiusmodi ea vice sint privati, & se non intromittant ullatenus de eisdem: sed dioecetani & alii locorum ordinarii huiusmodi, contra tales exemptos delinquentes & criminosos, auctoritate nostra ad inquisitionem, vel per accusationem, sine aliquibus tormentis, procedere, & testes per se ipsos examinare possint, ac processum ipsum (quem ratione lo-

lenitatis juris, praeterquam ratione citationis omisit, dummodo delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse prohibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad sedem Apostolicam exant, ipsorum exemptorum delinquentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad quarum solutionem ordinarii ipsi possint eosdem inquisitos & accusatos compellere, per proprium vel alium nuncium quantum citius destinare procurent) apud eandem sedem, per Romanum Pontificem vel alium, cui duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles repositos quod ad condemnationem, vel propter sufficientia iudicia, propter quae ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos dioecetanos seu ordinarios, per eos auctoritate nostra in causa inquisitionis seu accusationis ulterius legitime procedendum, & causam ipsam, prout iustum fuerit, terminandam remittendum. Notarii autem dictae sedis, quorum officium in ipsis primis Ecclesie iudicibus, a Felice record. Clem. Papa I. ad sanctissimum Petrum a perquirenda atque conscribenda noticiis institutum, ad Proto-notariatus officium assumpti, habitum & rochetum deferentes, & alii nostri & dictae sedis officiales, actu sua officia exercentes, tam in civilibus quam criminalibus, ab omni ordinariorum jurisdictione sunt exempti. Alii vero Notarii habitum Proto-notariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre, post praesentium publicationem assumpserint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum & rochetum huiusmodi continue non gestantes, atque alii nostri & dictae sedis officiales officia sua actu non exercentes, tam in criminalibus quam in civilibus, ratione caedae summam 25 Ducatorum auri de Camera non excedentis duntaxat, eorundem dioecetanos & ordinariorum jurisdictioni subiacent. In civilibus vero causis summam huiusmodi excedentibus plena gaudeant exemptione, & a dictorum dioecetanos & ordinariorum jurisdictione penitus sint exempti.

Dignum quoque, & etiam congruum arbitrantur quod ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium familiaribus illi duntaxat privilegio exemptionis gaudeant, quia quid domestici & continui sunt commensales, vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus a Romana Curia absentes fuerint, ceteris vero etiam familiaritatis literas habentibus, quo minus coercionis dioecetanos & ordinariorum eorundem subiacent, familiaritatis huiusmodi privilegium nullatenus suffragetur, & cum eisdem dioecetanis, ut monasteria monialium sedi Apostolicae immediate subiecta, in eorum dioecibus consistentis, semel in anno visitare possint, per constitutionem in Concilio Viennensi editam, quae incipit: Attendentes, plena fuerit data facultas, illam innovamus, ac exemptionibus & privilegiis quibuscunque non obstantibus, districte servari precipimus & mandamus. Per praemissa quoque eisdem dioecetanis & ordinariis, casibus quibus in exemptos a iure jurisdictione concessa est, nullatenus praedictum generetur. Exemptiones autem de cetero abique rationabili causa, & quorum interest minime curatis, pro tempore concessas, nullius roboris & momenti esse decernimus.

Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique jurisdictione non servetur, ordinariorum jurisdictioni (quantum cum Deo possumus) favere, ac litibus finem celeriter imponi, & litigantium immoderatis sumptibus & expensis parci fatigandos, statimus & or-

Proto-notariatus officium in primis Ecclesia primitiva a beato Clemente ad sanctissimum Petrum officio perquirenda atque scribenda fuit institutum, ut legitur in historia d. Clementis Papa & Fabiani. Vide Luc. de Penna, in rub. de magistris sermorum, Cod. lib. 2.

dinamus, quod singulae causae, tam spirituales quam ci-
viles & mixtae, forum Ecclesiasticum quomodolibet con-
venientes, & beneficiae (dummodo beneficia ipsa ge-
neraliter reservata non fuerint, & ipsorum singulorum
beneficiorum fructus, redditus, & proventus 24. ducato-
rum auri de Camera, secundum communem aestimatio-
nem, velorem annum non excedant) in prima instantia
extra Romanam Curiam, & in partibus, coram ordina-
riis locorum duntaxat cognosci & terminari, ita quod
nulli ante definitivam sententiam liceat appellare, nec
appellatio (si fuerit emissa) ullatenus admitti, nisi ab
interlocutoria quae vim habeat definitiva, vel à gravami-
ne minimè concernente negotium principale, quod per
appellationem à definitiva sententia reparari non possit:
nisi alter colligatorum adversarii sui potentia merito
perhorretens, seu alia probabili & honesta causa, alie-
ter quam per proprium juramentum saltem semiplenè
probata, coram ordinario non audeat litigare. . . . .
Eo enim casu causa ipsa, etiam appellationum, in dicta Cu-
ria, etiam in prima instantia, committi & cognosci &
terminari possint. Alioquin appellationes, & illa-
rum etiam aliarum causarum huiusmodi commisiones
in posterum, & quicquid inde secutum fuerit, nullius
sint roboris & momenti. Iudices autem & conservato-
res à sede Apostolica deputati, si in altero iurium gra-
duati non fuerint, esse factorem partibus non inspectum,
ad ipsius partibus vel earum altera requisiti, sumere, & se-
cundum eas relationem iudicare teneantur.

CAP. IV.

*Constitutiones editae contra Principes seculares in iudicium Ec-
clesiasticum libere non impeditas, confirmantur & imitantur.*
Et quia saepius & multiplex ratione percipim', quan-
tum plurimas Ecclesias, & illis praesidentes Episcopos,
tam citra quam ultra montes, vexari in eorum iurisdic-
tionibus, iuribus & dominiis, ac iuribus à domicellis,
Principibus, & nobilibus eorumdem, qui sub colore ius-
tissimi patronatus, quod in beneficiis Ecclesiasticis habere
consueverunt, nullo privilegio Apostolico suffulti, sine or-
dinariorum collationibus & literis, & absque aliquo sal-
tem colorato titulo, beneficia non solum clericis, sed et
iam laicis conferre, sacerdotes & clericos delinquentes
ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, &
alià quarum solutionem de iure teneantur, ac cathedrali-
um, & alia quae legis diceclanae & iurisdictionis sunt, &
ad ipsos Episcopos duntaxat pertinent, temere auferre,
fraudare, usurpare, seu ut praemissa fiant mandare, ac
ipsa & fructus quoscunque nec à civitatibus, terris & lo-
cis eorum extrahatur prohibere, feuda, possessiones, &
praedia occupare, & indebitè detinere, sed & ad feuda &
bona ipsarum Ecclesiarum eis concedendum, ac Eccle-
siastica personis per eos nominatis conferendum, minis-
tere, & alia quam plurima damna, iniurias, & injurias,
Ecclesiis & earum praelatis ac clericis praefatis inferri,
non modo permittit, sed etiam expresse mandare praesumant.
Attendentes igitur quod laicis in clericis &
personis Ecclesiasticis, ac bona Ecclesiastica, non est at-
tributa facultas, atque aequum & iustum esse, ut in eos
iura insurgant, qui illa offendere praesumunt.

Nec non considerantes quantum ex his tam nostro &
Apostolicae sedis honori, quam personarum Ecclesiasti-
carum quieto & prospero statui, non sine damnanda perni-
cie derogetur, ac cupientes eos, quos ad observantiam
iurium virtutum praemia non inducant, tam adjectarum
exaggeratione poenarum, quam ad iudicandam de novo
formidine à temerariis ausibus refrrenare, omnes & sin-
gulas constitutiones, quae super decimarum solutione, &
contra violatores & raptores Ecclesiarum, & incendia-
rios, agrorum depopulatores, & tam S. R. E. Cardinales,
quam venerabiles fratres nostros Episcopos, & alias per-

sonas Ecclesiasticas, seculares & regales, & quocumque
detinentes, & eorum iurisdictionem & iura quomodolibet
indebitè occupantes, aut eos in eorum iurisdictionibus
exercitio perturbantes, sui potestatis & auctoritatis
conferendum beneficiis Ecclesiasticis, & aliorum
disponendum, & feuda ac bona Ecclesiastica, & aliis
teofim concedendum, sur aliis vendendum, & aliis
compellentes, nec non status contra libertatem Eccle-
siam facientes, & ad praemissa auxilium, consilium,
favorem praestantes, hactenus emisorunt, in omnibus
& in singulis, & in omnibus, & in omnibus, & in omnibus.

Et cum ea nedium iuri contraria, sed etiam in ipsa
libertati opprobriosa sint quomodo libet in ipsa
sa, ut de officio nobis crediti dignam Deo potestatem
de rationem, affectibus & motibus personarum, Reges,
Duces, Marchiones, Comes, & alios, & alios, & alios,
quoscunque alios aliterius cuiuscunque nobilitatis, &
eminentia, potentia, seu potestate, & alios, & alios,
dem in virtute sanctae obedientiae mandantes, & alios,
stitutiones praedictas observari, & faciant, & alios,
subiectis in violabiliter observari, & alios, & alios,
dine contraria non obstante, si divina obedientia
dis Apostolicis debitam vim voluerint obsequii, &
collationes de dictis beneficiis se factis nullas &
nihilominus esse decernimus, & alios, & alios, &
inhabiles ad alia beneficia Ecclesiastica, & alios,
nec cum eis fuerit hoc per se legitimum praesumimus
statum. Mature quoque committentes, & alios, &
ad cresos ascensionem, & alios, & alios, & alios,
diocesales Episcopos distribuerunt, & alios, & alios,
Ecclesia per orbem constituit, & alios, & alios,
tem sollicitudinis evocando, omnia gradum dignitates
per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & alios,
iam canonibus fuerit definitum, per eos non potest
correctione & controversiarum decideret, & alios,
ne, ac mandatorum Domini observent, & alios,
Concilium provinciale, ac Synodum Provinciam
depravata corrigentur, & alios, & alios, & alios,
nonis penis subiaceret, cum contentum non est
quae Republicam Christianam concernent, & alios,
tos, desiderantes canones ipsos firmare, & alios,
dem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & alios,
pis distribuitur in iungimus, ut de officio & alios,
gnam Deo possint reddere rationem, & alios, &
& Synodos huiusmodi fieri mandantes, & alios,
vilegio non obstantibus in violabiliter observari,
terquam quoad Concilia provincialia, & alios,
singulis triennialis fieri mandamus, & alios,
empnos accedere debere decernimus, & alios,
suetudine quacunque contraria non obstantibus. Ita
hoc autem negligentes, penam in eis de iure
tentas se novituri incurrunt. Et cum eodem
Concilio Viennensi edita, quae incipit, & alios,
ut Pontificali dignitati honorificentia, & alios,
erit, ne Ecclesiis cathedralibus (sine quibus non
du esse non possunt) privati, & alios, & alios,
stiano carentibus, de aliquibus personis, & alios,
ligiosis provideretur, constitutionem ipsam in
inviolabiliter observari debere volumus, & alios,
mus, nisi aliqua iusta causa in constitutione
approbanda, alias duxerimus facienda. & alios,
quicquid contra praemissa, vel aliquid praemissum
contigerit attentari, irritum & inane, & alios,
traria quacunque constitutione vel privilegio
stantibus.

Fius Quartus

*Ordinariorum iurisdictiones sub se digne, & alios,
Christiane ditius creantes, non aucto, & alios,
recollit & excessibus heresibus suis infusa.*

CAP. V.

Romanus Pontifex, precipuus aequitas & religionis
 affector, facultates & gratias ab Apostolica sede
 concessas, ex quibus tempore procedente animarum
 pericula, & inter catholicos scandala provenire animad-
 vertit, pro sui pastoralis officii debito mature revocare
 conluevit. Sane nonnulli locorum ordinarii nuper ad
 audientiam nostram referri curarunt, quod in quam plu-
 ribus Regni Siciliae circa & ultra Phatum, & aliis Chri-
 stiani nominis civitatibus & locis magna Graecorum tam
 religioforum & secularium clericorum, quam laicorum
 multitudo reperitur, qui Ecclesiae Graecae mores & ritus
 observantes, sequentesque proprios ejusdem nationis Prae-
 sbyteros habere ac illis, non autem locorum ordinariis sub-
 esse, sed immanitatum, aliorumque privilegiorum sibi
 per seel. rec. Leonem X. Paulum III. Iulium etiam III.
 & forsitan alios Romanos Pontifices praedecessores nos-
 tros, & dictam sedem antiquitus concessorum praetextu,
 se ab eorum ordinariarum jurisdictione & superio-
 ritate exemptos esse praetendentes, impunitate sibi pro-
 pugnata, in diversas haereticas, nefariasque opiniones, &
 obfusca delimitata passim prolabantur, afferentes in-
 ter alias eorum blasphemias, nullum esse defunctorum
 purgatorium, Rom. Pont. aliquam in eos jurisdictionem
 vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo
 concessas idam ante, Ecclesiasticas sententias & cen-
 suras ab eo latas spernentes, sanctissimae Deigenitricis vir-
 ginis Mariae, beatorum Apostolorum, & aliorum Dei
 sanctorum festivitates ab Ecclesia Rom. sanctisque Pa-
 tribus ordinatas non observantes, sanctissimum Eucha-
 ristiae Sacramentum suis infantiis in Baptismo exhiben-
 tes, inhumata defunctorum cadavera superstitione qua-
 dam impia, & plus quam barbarica de sepulchris eruentes,
 igneque comburentes, ordinariarum locorum, quos habi-
 tant, visitationem, jurisdictionemque contemnentes,
 Ecclesiasticam disciplinam perturbantes; ac demum
 hujusmodi aliisque suis opinionibus erroneis atque sa-
 crilegis populos Latinos inficientes, correctionem Legiti-
 mam sive praesente exemptionis clypeo repellentes, in
 suis impietatibus, abususque contemescunt & immori-
 untur, in suarum, vicinorumque populorum, praesertim
 simplicium animarum perniciem, & scandalum pluri-
 morum. Nos igitur providè considerantes, ejusdem se-
 dis intentionem nunquam fuisse, exemptionem, aliudve
 privilegium a se concessum iri, ut inde scelerum impu-
 nitas & animarum periculum emeigat, abusus & peri-
 cula hujusmodi, quantum cum Deo possumus, tempe-
 stive obviare volentes, ac quia nunc unquam exemptionem,
 aliorumque privilegiorum dictis Graecis, eorumque
 Praelatis, & clericis, Abbatibus, & aliis tam sancti Ba-
 silii & alterius ordinis regularibus, quam secularibus,
 ac etiam laicis personis quocumque nomine nuncupatis,
 per praefatos & alios quoscumque Rom. Pont. praedeces-
 sores nostros, ac nos, & sedem praefatam in genere vel in
 specie haecenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus
 approbatorum, & innovatorum, literarumque desuper
 confectorum, & inde secutorum tenores praesentibus
 pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & ex
 certa scientia nostra, ac de Apostolice potestatis pleni-
 tudine, omnes & singulas exemptiones, ac prout illas
 concernunt, desuper confectas literas praefatas, ad hoc
 videlicet, ut ipsi locorum ordinarii quascumque Graeco-
 rum Ecclesias, Monasteria, prioratus, & alia pia loca, iam
 secularia quam civilis ordinis regularia, eorumque Prae-
 latos, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, ac majori di-
 gnitate praesulcant, necnon Abbates, Rectores, Ministros,
 & quavis alias ejusdem nationis personas in suis civi-
 tatibus & dioc. consistentes, quoties opus fuerit, visita-
 re, ac in illis suam ordinariam jurisdictionem, plenam-
 que & omnimodam superioritatem, in his quae Dei cul-
 tum, Sacramentorum administrationem, & animarum

salutem, haereticum extirpationem concernunt, exer-
 cere & exequi libere & licite valeant, reliquis ipsorum
 Graecorum in divinis celebrandis, aliisque ritibus a sede
 Apostolica approbatis, necnon privilegiis & gratiis Apo-
 stolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica,
 tenore praesentium perpetuo revocamus, cassamus, &
 annullamus, ac revocatas, cassatas, & annullatas esse,
 nec ipsi Graeci clericis vel laicis, eorumque praelatis, Ec-
 clesiis, cenobiis, aut aliis piis locis in aliquo suffragati,
 sed illos omnes & singulos locorum, in quibus moram
 traxerint, ordinariarum visitationi, correctioni, puni-
 tioni, jurisdictioni, & omnimoda superioritati in prae-
 missis subesse, illisque tanquam superioribus suis, suam-
 que animarum pastoribus humiliter obedire. Datum,
 Rom. 16. Febr. 1564.

TITVLVS II.
 DE INVASORIBVS ET OCCVPA-
 TIBVS HONORVM ECCLESIAE.

Clemens VI.

*Tractor excommunicationis & interdicti penam, beneficii & pri-
 vilegii auctor occupantes & detinentes bona Ecclesiae.*

CAP. I.

Esse solemus adhibere vigilantiam, ne quarumli-
 bet Ecclesiarum iura deperant, ex debito nostri
 officii tenemur: in manutendis tamen, defen-
 dendis, recuperandisque occupatis iuribus Ecclesiarum Ro-
 manae, sponz nostrae, quae, disponente Domino, caput
 omnium & magistra, ceteris altiori dignitate excellens,
 majoribus est iuvanda praesidiis, & amplioribus hono-
 ribus atrolenda, esse debemus solliciti & attenti. Ad
 obviandum igitur pervertis illorum conatibus, qui sibi
 commoda, non se commodos patrimonii beati Petri in
 Tuscia, quod iuris & proprietatis ejusdem Ecclesiae fore,
 ac eidem immediate subesse dignoscitur, applicantes,
 temere civitates, castra, & villas ejusdem patrimonii ad
 eandem Ecclesiam pertinencia, eorumque dominium,
 superioritatem, advocacionem, capitaneatum, & jurisdic-
 tionem in ipsius Ecclesiae grave praedictum contra con-
 stituciones & ordinationes, olim per seel. record. Vitha-
 num IV. & Joannem XXII. ac diversos alios Roma-
 nos Pontifices praedecessores nostros editas, non verentur
 diversis exquisitis coloribus occupare, & sibi in eisdem
 dominium, superioritatem, & praeminentiam vendi-
 dicare: hac perpetua constitutione sancimus, ut nulla
 civitas, vel communitas, nullaque singularis persona,
 cujuscumque conditionis vel status existat, deinceps in ali-
 quibus civitatibus, castris, seu villis ipsius patrimonii
 ad praedictam Romanam Ecclesiam spectantibus, domi-
 nium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, ju-
 risdictionem, seu aliquam praesidentiam, seu praeminentiam,
 praetextu cujusque venditionis, submissionis, recom-
 mendationis, concessionis, recognitionis, obligacionis,
 contractus vel pacti, aut cujusvis alterius commercii
 abique auctoritate sedis Apostolicae speciali recipere
 audeat, vel sibi dominium, praesidentiam, capitaneatum,
 seu jurisdictionem in praedictis civitatibus, castris, seu vil-
 lis, ex quavis occasione seu causa quomodolibet vendi-
 care: quodque civitates & singulares persone, summissio-
 nes, suppositiones, & subjectiones, quascumque jam
 in eas factas & receptas, seu de facto, cum de jure non te-
 neant, quomodolibet attentatas, dimittere tenean-
 tur, nec civitates, castra, seu loca alia quae se eis, ut praemi-
 nitur, submitterant, vel quomodolibet subjecerint, ut
 virtute submissionis & suppositionis alienius, vel cujus-
 vis contractus titulo valeant retinere, nullaque universi-
 tas, seu communitas civitatis, castri, seu villae Ecclesiae
 Romanae subiecta, in terris patrimonii constituta, alicui

universitati, seu communitati, vel privatæ personæ, cuiuscunque conditionis aut status existat, se subicere, submittere, seu supponere valeat, constituendo, recognoscendo, seu profitendo se subesse alicui universitati, vel privatæ personæ, seu ad eisdem super eos, & in ipsius ac dictis civitatibus, castris, & villis aliquam jurisdictionem, dominium, capitaneatum, seu quamvis aliam præminentiam pertinere. Et si quæ civitates, castra, vel loca jam de facto ad submissionem & suppositionem aliquibus civitatibus vel privatis personis de se factam, venditionis, donationis, vel cuiusvis alterius contractus colore vel titulo processerunt, realiter & effectualiter studeant revocare, nec illis unquam utantur, nec virtute submissionum huiusmodi vel aliis illis, quibus quovis titulo vel colore se submitterint, ullatenus obediant, parent, vel intendant, contrarium non facientes directè vel indirectè per se vel alios, tam illi, & eorum singuli, quin civitatibus, castris, aut villis eisdem patroniis, vel eorum aliquo huiusmodi dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, quamcunque præminentiam, seu præfidentiam sine licentia sedis Apostolicæ speciali recipient in futurum, & qui jam ex quocunque contractu vel obligatione receperunt, seu quavis usurpatione quomodolibet occupaverunt, nisi sit recepta & occupata infra duorum mensium spatium, postquam præsens constitutio ad eorum notitiam pervenerit, vel per eos fuerit quominus valeat pervenire, dominium seu præfidentiam, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, quamcunque, seu præminentiam huiusmodi realiter dimiserint cum effectu, illa nullo unquam tempore absque ipsius sedis licentia resumant, quam illi, qui se submitterint, supposuerint, seu subjecerint, ut præsertim simili modo, cuiuscunque dignitatis, status, ordinis, vel conditionis existant, singula personæ sententiam excommunicationis incurrant, ac terræ ipsorum ubicunque fuerint, Ecclesiasticam interdictio subiaceat ipso facto. Civitates autem, castra & villæ, quæ in antea se submitterint, supponent, seu subjecerint, & quæ submissionem, suppositionem seu subjectionem huiusmodi recipient, seu quomodolibet occupabant, civitates quoque, castra, etiam loca quæcunque, quæ se jam quovis colore vel titulo, ut præmittitur, submitterint & subjecerint, ac civitates, quæ submissiones & subjectiones huiusmodi receperunt, nisi infra prædictum duorum mensium spatium ab omni effectu dictæ submissionis & subjectionis realiter destiterint, ipsis ulterius non usuri, seu contra constitutionem & inhibitionem nostram venire, directè vel indirectè, per se vel alium seu alios attentabunt, Ecclesiastico subiaceret decernimus interdictio, & nihilominus omnibus indulgentiis, privilegiis, ac gratiis, nec non feudis, bonis, & honoribus, & juribus quibuscunque quæ ab eadem Romana & aliis Ecclesiis obtinent, privamus, & privatos volumus esse ipso facto. Non obstantibus si eis vel eorum aliquibus communitè vel divim ab eadem sit sede indultum, quòd excommunicari, ipsorumque terræ & loca Ecclesiastico interdictio supponi non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de huiusmodi ac eorum personis, locis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem. Nos insuper omnes submissiones, subjectiones, suppositiones super prædictis factas, & obligationes, pacta, seu conventiones, sub titulo venditionis, vel cuiusvis alterius contractus quomodolibet initas & habitas, & quascunque pœnas adjectas, & iuramenta præstita super illis, sub quibuscunque modis & forma, vel expressione verborum, præsertim cum in præjudicium eiusdem Ecclesiæ redundent, ac iuramentum vinculum iniquitatis esse non debeat, decernimus fore nulla, vacua, irrita, & inania, & nullius existere firmitatis, & quatenus ad illa de facto processum extiterit, tollimus &

revocamus omnino, & vitiis vacamus. Cum præfatus Joannes Papi XLI. præfatus dudum universis & singulis tam clericis quam laicis iustitiam, status, ordinis, conditionis, præminentiarum, dignitatis existere, etiam si Pontifici, vel imperatori seu Regali, vel quavis alia dignitate fulgent, ac Baronibus, Ducibus, Marchionibus, Comitatibus, aliis officialibus quibuscunque, comitatibus, episcopatibus, vicariis, castrorum, & aliorum quomodocunque locorum ubicunque constitutorum & communitatis quibuscunque auctoritate Apostolicæ inhibentium per suas litteras vim constitutionis habentes emanata, mandandum ne per te vel alios, directè vel indirectè, per Romaniam, Marchiam Anconitanam, Ducatum Apulæ, Campaniam, Maritimamque Massam, Tiberinam, Provincias Venetiarum, & Urbaniensis, olim comitatus, vicinat, & Ravenatensium civitates & alias terras, castra, villas, & loca quæcunque ad eandem Romaniam pertinet, vel ipsorum aut aliorum eorum partem occupare, invadere, aut turbare, seu fidelius committere iustitiam, damnâ seu violentiam irrogare, aut committere, vel cogitare, turbantibus, vel iurare, damnâ, vel violentiam irrogantibus publice vel occulte, auxilium, auxiliium, consilium, vel favorem, directè vel indirectè, publicè vel occultè, per se vel alium seu ipsorum præsumerent quocum modo, in omnem & singulis contra inhibitionem & mandatum huiusmodi attentare, aut per se vel per alios præsumerent, nonnullis quam laicos, etiam si, ut prædicatur, Pontifici, vel imperatori seu Regali, vel alia quavis dignitate fulgent, ipsorum consilio, excommunicationem, ipsorum ipso incurrerent, sententiam promulgari, ipsorumque terras, necnon quaslibet universitates, communitates, & populos ipsorum, civitates, terras, castra, villas, & loca in præmissis vel aliquo præmissorum casibus Ecclesiastico suppositi interdictio, & eos ac ipsorum quibuscunque omnibus privilegiis, indulgentiis, gratiis, & communitatibus realibus & personalibus, ab omni concessione Imperio Romano concessis, etiam communitatibus, honorum, bonorum, officiorum, ipsorum jurisdictionum, quæ ab Ecclesiâ & Imperio præstitæ, & ipsorum fratrum consilio & Imperio præstitæ, veritè prædicata, ipsos ad illa & similia, & quælibet ecclesiastica, dignitates, personatus, & officia, cum curâ sine cura, quovis nomine conferentur, administrent, & quilibet obtinenda, usque ad tertiam generationem quilibet obtinenda, & indignos. Non permissiva, reddendo inhabiles & indignos. Non permissiva vel quæcunque alia inhibitionem, mandata, sententias per ipsum prædecessorem factas, & proscriptas, ut superius expressimus, aliis retroactis, in his prædictis non intendimus in aliquo derogare, inhibitionem, mandatum, premissas & sententias prædicatas per præsentem constitutionem nostram corroboramus, & in sui vigoris efficacia volumus & decernimus permanere.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.
Principes occupantes bona Ecclesiastica & eorum heredes trahentes, excommunicantur.

CAP. II.
 Statuimus & ordinamus, ut fructus reddituum, & decimas, & omnia alia, & redditus, & decimas, & omnia alia, & redditus, & decimas, per seculares ullos Principes, etiam imperatores, Reges, & Principes, seu Reipublicas, vel potentes aliquos, per eorum officiales, seu iudices, etiam ecclesiasticos, quascunque alias personas publicas vel privatas, &

¶ *Præfatus decretum confirmavit Adrianus VI. Clemens VII. Julius II. & Pius IV. Casus huiusmodi in Italia circa anno 1550.*

nundem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Remque publicarum, vel potentatum mandato fequeftari occupative, aut modo aliquo detineri, ipfius huiusmodi Ecclefias, monafteria, ac beneficia obtinent. Sub pretextu fabricae, inflaurationisque, sine Romani Pontifici pro tempore existentis exprefsa licentia, aut elemofynarum, feu quovis alio colore aut furo impediri non debeant, quo minus de illis, utantea, liberè, ac sine impedimento difponere valeant. Et fi fequeftri fuerint occupativè, aut detenti, integrè, liberèque, ac sine exceptione vel mora, praelatis ad quos de iure, legitimeque fpectant, refituantur, de quibus, fi difpatti nifi quàm reperti poffint, eorum iufta afirmatione facta, diftis praelatis fatisfieri volumus per eos quid dicitur fequeftrationes, applicationes, difpationesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub poena excommunicationis aut interdicti Ecclefiaftici talium Principum terris & dominio eo ipfo incurrendis, & ut eorum ac eifdem fubjectorum bona ubi queque reperta, fi moniti parere noverint, capi & retineri poffint; Ipsi verò contrafacientes, tam fupradictis poenis, quàm privationis feudorum & privilegiorum, quæ à nobis & à Romana vel aliis Ecclefiis nunc & pro tempore obtinuerint, & aliis contra violatores & oppreffores libertatis Ecclefiafticæ, etiam per extravagantes & alias conftitutiones, etiam incognitis & forfan in ufu non existentibus, impofitis, quas eorum omnium tenores pro expreffis & inferis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus & declaramus, ac fecundum eas per quoscunque iudices, etiam fanctæ Romanæ Ecclefie Car. fublata & adempta eis alteri iudicandi declarandique potestate, fententiari, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus. Et cum à iure tam divino, quàm humano laicis potestas nulla in Ecclefiafticas perfonas attributa fit, innovamus omnes & fingulas conftitutiones fœderis Bonifacii Papæ VII. etiam prædecefforis noftri, quæ incipit, Fœlicis; & Clemens. quæ incipit, Si quis iudicente, necnon quascunque alias Apoftolicas fœditiones in favorem libertatis Ecclefiafticæ, & contra eius violatores quomodolibet editas, & poenis etiam contra eam præfulum. in bulla quæ legitur in cœna Domini, contentis, in fuo robore permanfuris. Et cum in Lateranenfi patet ac Conciliis generalibus sub excommunicationis poena prohibitum fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comes, Barones, & alii potentatus quicumque, regnis, provinciis, civitatibus, ac terris quoquo modo præfiden. collectas, decimas, & alia huiusmodi onera, clericis, praelatis, & aliis quibuscunque perfonis Ecclefiafticis imponant, exigantque, nève à fpoite etiam dantibus & contentibus etiam recipiant, atque in præmiſſis auxilium, favorem, confiliumve palam vel occultè præftantes, in excommunicationis late fententiæ poenam eo ipfo incidant, & ipſe quoque Reipublicæ, ac communitates & univerſitates circa hoc quomodolibet delinquentes Ecclefiaftico eo ipfo ſubjiciantur interdicto, prælati etiam præmiſſis abſque Rom. Pont. exprefſa licentia ultrò contentientes excommunicationis & depofitionis poenam ipſo facto incurrant. Statuimus & ordinamus, ut de cætero talia præfulum, etiam ſi (ut præfertur) qualificati fuerint, ultra fupradictas poenas, quas contravenientes eo ipſo incurtere volumus, ad omnes actus legitimos inhabiles & inſtabiles habeantur.

Paulus Quartus.

Occupatores bonorum & reddituum Ecclefiafticorum ſub poena excommunicationis refituri debent ſingula ablata & detenta.

CAP. III. I

Vacuna præſcriptione etiam centenaria & ultra præſentia vel præſentenda non obſtante ſtatuiſſimus.

quod niſi occupatores ſeu detentores bonorum Camera & ſedis Apoftolicæ ac Romanæ Eccleſie infra duos meſes à publicatione præſentium ea refituerint, & feudatarij, vaſalli, emphyteute, cenſuarij, ac monafteriorum, etiam conſitoriarum, & prioratum commendatariorum, libellarii, conſultores, & alij præſente Camera reſpondentes, ſeu alijs etiam ratione exemptionum, libertatum, & immunitatum eis conceſſarum, vel annatarum, ſeu quinquenniorum, aut aliter qualitercunque & quomodocunque aliquid ſolvere obligati, ſeu in aliquo debitorum de eo in quo Camera, ſedi, & Eccleſie præſentis tenentur, integrè ſatisfecerint, & præmiſſa, ſeu conventa, aut alijs ab eis debita non adimpleverint, omnes & ſingulas ſententias & poenas, tam Eccleſiaſticas, quàm temporales, & etiam privationis feudorum, & aliorum bonorum, & monafteriorum, etiam conſitoriarum, quorum occasione, etiam propter eorum exemptionem & immunitatem ſolvunt, ac eorundem monafteriorum commendatarum ceſſatione eo ipſo incurrant, & abſque alia declaratione deſuper ſententiæ incurſiſſe cenſentur, feudaſque & bona ad nos devoluta, & monafteria ipſa per alios à nobis & dicta ſede liberè imperari poſſint, prout etiam nos tenore præſentium eos omnes ſententias, cenſuras, & poenis prædictis expreſſè immodamus, ac privatos eſſe, commendatarijſque ceſſaſſe ex omni decernimus & declaramus, & nihilominus ad ſatisfactionem Camere Apoftolicæ omnino tenentur. Decernentes eos ab alio quàm Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo conſtitutos, & prævia debita ſatisfactione, abſolvi non poſſe. Publicata Romæ, X. XL. & XXX. menſis Octobris 1556.

Pius Quartus.

Tena detinentium bona Romana Eccleſie & palatii Apoftolici. CAP. IV.

Aſtoraliſ officij auctoritas nos admonet, & ordo rationis expoſcit, ut circa ea poſſimum verſemur, per quæ res & bona Rom. Eccleſie, præſertim uſui & ornatui Rom. Pont. pro tempore existentis, & ſacri palatii Apoftolici deputata, ab impiorum inſultibus & rapinis præferrentur, & ab eis abuſu ſacrilego, aut alijs quomodolibet abinde aſportata & diſtricta noſtræ operationis miniſterio, cum animarum ſalute eorum, qui circa cupiditate ducti, in non parvam fanctæ maris Eccleſie injuriam, & ipſorum animarum perniciem, Dei timore poſtpoſito, ea ſurripere, ſeu ſibi appropriare, aut iſtinc divertere auſi fuerint, eidem Romano Pontifici pro tempore existente refituantur, & taliter in præmiſſis provideatur, quod cæteris cedat in exemplum. Cum itaq; ſicut non ſine gravi animi noſtri moleſtia accepimus, tam tempore infirmitatis diverſorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, ex qua, ſicut Domino placuit, ab humanis deceſſerunt, quàm exinde diverſarum ſedium vacantium, quàmplura etiam pretioſa iocalia, ornamenta, & aliaſ res & bona uſui præfato ut præfertur, deputata, & alijs ad eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, & cameram Apoftolicam ſpectantia & pertinentia, tam ex dicto Palatio, quàm alijs quibulvis locis ablata & diſtricta fuerint, & à diverſis eorum potervia invalente detineantur, in noſtrum & ejuſdem Pontificis pro tempore existentis non ſolum detrimentum, ſed etiam ſedis Apoftolicæ ignominiam, & ipſius auctoritatis diminutionem, necnon illa detrimentum animarum perniciem atque periculum non modicum. Nos huiusmodi inconvenientibus & animarum periculis quantum in nobis eſt, obviare, & alijs in præmiſſis, prout par eſt, providere volentes, motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia omnes & ſingulas

a Bonorum appellatione intelligi tam mobilia quàm immobilia. l. bonorum. ff. de verb. ſignif. relatum 2. de teſta. & Iuſt. And. aſi qui exigentibus.

nos Pontifices predecessores nostros contra talium peccatores, ac alios bonorum Apostolicorum usurpatores, raptores, receptores, & possessores, ac detinentes & non restituentes, ac scientes & non revelantes, sub quibusvis verborum formis promulgatas, quarum & litterarum Apostolicarum desuper confectarum tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur presentibus, haberi volumus pro expressis, auctoritate Apostolica tenore presentium approbamus & innovamus, ac ad infra scriptos extendimus & ampliamus. Et nihilominus motu & scientia similibus, omnes & singulas tam seculares quam Ecclesiasticas, ac etiam militiarum & ordinum quorumcumque religiosas, etiam quacunque Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali, seu superiori Ecclesiastica, etiam Cardinalatus honore, ac etiam Comitali, Marchionali, aut Ducali dignitate fungentes, ac alias mundanas personas, nullas penitus excipientes, cum dignitas qualiscunque sit in peccatis nemini excusationem præbere debeat, quæ jocalia, ornamenta, aurum, argentum monetatum & non monetatum, gemmas, margaritas, lapides pretiosos quocunque nomine nuncupatos, pecunias, vestes, pannos, & tam manuscriptos, quam quovis alios libros, scripturas, necnon equos, mulos, mulas, imagines aureas, argentæasque, ac æneas, & marmoreas, ac suppellectilia, & alia quæcumque res & bona, mobilia & immobilia, spiritalia & profana, cujuscunque generis, qualitatis, & quantitatis, seu pretii existentia, pro usu & commoditate palatii hujusmodi deputata, ac ad eandem Romanum Pontificem pro tempore existentem spectantia & pertinentia, tempore infirmitatis cujuscunque Romani Pontificis predecessoris nostri, ex qua postmodum descessit, ac etiam dictæ sedis propterea vacantis, necnon per annum ante obitum & vacationem hujusmodi, & dicto palatio & aliis undecunque & quocunque asportantur, subtraherentur & occultantur, seu præterito titulo donationis vel remissionis quietantia, vel alio quovis prætextu detinentur, seu sciunt ea per alios possideri, usurpari & detineri, aut occupata fuisse, & ad eorum manus pervenisse, requirimus & monemus, eisque dictis præcipiendo mandamus, quatenus infra sex dierum spatium, quorundam pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies pro tertio & peremptorio termino eis & eorum cuilibet pro canonica monitione assignamus, omnia & singula jocalia, ornamenta, aurum, argentum, gemmas, margaritas, lapides pretiosos, pecunias, vestes, pannos, libros, equos, mulos, mulas, imagines, suppellectilia, & alias res & bona hujusmodi dilecto filio Francisco Odelcalco dictæ Camere præfidentem cum effectu restituant & consignent, & si donationem vel remissionem, aut quietantiam desuper sibi factam præterdant, illam seu illas vivendas, ut decet, & examinandas exhibeant & producant, ac illorum raptores, usurpatores, seu detentores vel occupatores scientes reveleant. Alioquin lapsis diebus hujusmodi omnes & singuli præfati Episcopali vel Archiepiscopali, aut Patriarchali, ac etiam Cardinalatus honore seu dignitate præditi, interdicti ingressus Ecclesiæ ponant, alii vero excommunicationis & maledictionis æternæ sententiam, quam aliis in eos his scriptis ferimus, & ad quibus nisi a nobis & eodem Romano Pontifice pro tempore existente, ac satisfactione prævia, præterquam in mortis articulo constituti, relaxationis & absolutionis beneficium obtinere non possint, eo ipso incurrant: & si Pontificali aut Cardinalatus honore seu dignitate præditi sub interdicto hujusmodi per octo dies præfatos, sex immediate sequentes, permanere, alii vero inferiores ab eis eandem excommunicationis sententiam animo, quod ab his, indurato sustinere non formidaverint, extunc elapsis dictis octo diebus, Pontificali & etiam Cardinalatus honore, seu dignitate præditi à regimine Ecclesiarum eis com-

missarum, eo ipso suspendi, ac tam ipsi quam locorum Ecclesiasticis obtineant, quam inferiores eis in vicariis & singulis Monasteriis, prioratibus, & præbendis, & administrationibus, canonicatibus, & præbendis, & que beneficiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, & vicariis ac ordinum quorumcumque regimine, seu titulum vel commendam seu admittantur, & ad quomodolibet etiam ex quibusvis concessionibus, dispensationibus Apostolicis obtinere, ac etiam dictæ Romanæ Curie per eos obtineant: Seculares vero vicariis, vicariatus, domini & iura obtineant, & ad quoscumque actus legitimos executionis habeant, & etiam interstabiles similiter eo ipso fiant, & quocunque modo, & quocunque aliqui suæ salutis immemorati hujusmodi tanquam vacantia ab his alia declarata, & per facientes, & ad nos & sedem prælatam, ac ad quoslibet illa concedere & dare, libere impetraverint, si ipsi, aut eorum aliqui suæ salutis immemorati hujusmodi morosi fuerint, seu premissa adimpleta non fuerint, aut contempserint, hoc eis pro gravi crimine delicto imputabitur, & iustitia mediocris communi, graviores & tales penas abique ulla respectu poterint, quod illorum coitio eis perpetuo cedat, & omnia, & alii in exemplum, ab his, & per aliquos vicarios, & sequentibus: si vero se similes, & ad latam sententiam confidentiam promptis exhibuerint, cum ea non potest suavitate & respectu excipiantur, & ea non potest suavitate restituta seu confessione eis salubriter moderata, & gratia amplexus exuberantibus sedis præfati in singulos pietate provenient. Ac si preteritis factis, & super factis, prout iustitia suadet, & ordines satisfactionis, admittimus. Ac si preteritis factis, & super factis, & ad latam sententiam, & ad retributionem recipiant, cum casum mandata gratia satisfactione. Romæ Non. April. 1600.

TITVLVS III.
DE ANNATIS.
Innocentius VIII.
Excommunicationis & interdicti hujusmodi præfati, non silventis debitis temporibus annatis.
CAP. I.
Apostolicæ Camere, ex qua non modo sed etiam magnum totius Christianitatis subsidium provenit, jure illa servare, & immutari modis omnibus cupientes, his, que prædecessores nostris emanant, & alia de quibus premissis, prout in Domino conspiciemus salubriter cupimus, dudum siquidem per nos, Sixtum Papam, & prædecessorem nostrum, accepto quodam numero de quibusdam Camera nimirum auctus erat, & quod obligatio natis beneficiorum Ecclesiasticorum, que ad hoc natis beneficiorum fuerant, excommunicationis sententiam in eos factam (quam non solvendo per nos termino ipso facto incurrebant) minime curare debuerant, & per hoc animabus suis illa que nos per nos imminerebat, & continui dictæ Camere damna subministrabant. Idem prædecessor cupiens tam salubriter, quam ipsius Camere indemnitate, & pro annatis quorumcumque, beneficiarum in dicta Camera, se obligarent, infra eis præfatum terminum, & ad

aut collectoribus fructuum & proventuum, eis in partibus existentibus, factis: cere deficiente, ipso facto, lapso termino, non solum in sententiam excommunicationis incidere, sed etiam beneficiis suis, pro quibus se in dicta Camera obligaverunt, omnino privati forent; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut Principales, se pro annatis huiusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis huiusmodi, essent ipso facto omnibus beneficiis Ecclesiasticis quae obtinent, privati; possentque talia beneficia per quoscunque libere impetrari, prout in eisdem praedecessoris litteris desuper confectis plenius continetur. Cum autem (sicut accepimus) ex ordinatione praedicta, ab aliquibus temporibus citra, ideo optati fructus non provenirent, quia nonnulli, qui beneficia Ecclesiastica per huiusmodi privationem vacantia pro tempore postmodum impetraverunt, super illis agendo atque excipiendo, privationem huiusmodi in iudicium deduxerunt, eorum palatii causam Apostolici auditoribus, & aliis iudicibus Romanae Curiae, audiri non fuerunt ab eisdem auditoribus & iudicibus, asserentibus ordinationem eandem praedecessoris praefati non fuisse receptam, & moribus utentium comprobata, crevisseque & crescit indies numerus debitorum eorundem, in animarum non solventium quae debent, periculum, & praefata Camera ac Christianae Reip. praefata non leve praedictum. Nos igitur volentes super praemissis opportunè providere, eisdem praedecessoris ordinationem, & litteras praedictas, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica praesentium tenore approbamus, & robur perpetuum firmitatis obtinere debere decernimus, juxta illarum continentiam & tenorem; ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quod haecenus obligati Camerae eidem ex causis praedictis, qui non solverunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & juxta eisdem praedecessoris litterarum continentiam, privationis poenam praedictam incurserunt (si curiales, infra unum mensem; si ultra montem, infra novem menses; à die publicationis praesentium in Cancellaria Apostolica computandos) dictae Camerae de his quae debebant satisfecerint, ex tunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus proprietate juxta ordinationem praedictam privati existunt, plenarie restituti censentur; & si non solverint in terminis praedictis, privationis poenam praedictam de novo incurant eo ipso: Quodque illi, qui in posterum se obligaverunt, excommunicationis & privationis poenas praedictas, juxta eisdem praedecessoris ordinationem, omnino incurrant; & impetrantes beneficia per huiusmodi privationem vacantia; & similiter contra illos sic privatos, de privatione huiusmodi excipientes, possint & debeant per quoscunque auditores & iudices audiri; nec oportet, quod constitutio praedicta non fuerit recepta, & moribus utentium comprobata, repelli; teneanturque auditores & iudices quicumque, in causis cognoscendis in Romana curia & extra, secundum eandem ordinationem iudicare. Rom. j. Cal. Mart. 1484.

Clemens VII.

Annata non debentur Camerae Apostolicae, nec exiguntur de beneficiariorum pensionibus, annuam valorem 24 Ducatorum non excedentibus.

CAP. II.

Quoniam sicut nobis innuit, licet ratione fructuum, beneficiorum Ecclesiasticorum, valorem annuum viginti quatuor ducatorum auri de auro communi aestimatione non excedentium, annata Camerae Apostolicae non debeantur, nec solvi aut exigi consueverint, & minus ratione pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum auri similium non excedentium annatae aliquae retroactis temporibus exactae aut solutae fuerint, nihilomi-

nus, à certo tempore citra, praesidentes dictae Camerae & alii officiales Romanae Curiae, ad quos exactio annatarum pertinet, sub praetextu, quod in provisionibus & aliis dispositionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, super quorum fructibus, &c. valorem viginti quatuor ducatorum excedentibus aliquae pensiones annuae cuiuscunque etiam minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum reservatae existunt, illorum medietas deduci ac defalcari consueverit, annatas ex pensionibus quantitatem octo ducatorum excedentibus, & viginti quatuor non excedentibus aut attingentibus de facto exegerint & exigunt. Nos qui unicuique in iustitia debitores sumus, super his congruis remediis providere volentes, ac ratione pensionum, quarum quantitas viginti quatuor ducatorum auri de Camera non excedit, nullas annatas Camerae aut officialibus praedictis deberi declarantes, ex ceteris nostris scientis & deliberatione statuimus, quod de cetero ex quibuscunque pensionibus quantitatem viginti quatuor ducatorum huiusmodi non excedentibus nulla annata quovis praetextu exigatur, nec per illos, quibus pensiones ipse resignatae fuerint, solvatur, neque solvi debeat, sic tamen quod in pensionibus & aliis dispositionibus beneficiorum, super quorum fructibus similes pensiones annuae minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum, & quantitatem viginti quatuor ducatorum similium non excedentes resignatae fuerint, ex talibus pensionibus nihil deduci debeat. Districtius inhibentes Camerae praesidentibus, ac aliis officialibus praedictis sub excommunicationis, & à perceptione emolumentorum officiorum suorum ad nostrum & Apostolicae sedis beneficium suspensionis in eorum singulos latae sententiae poenis, ne de cetero ratione huiusmodi pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum non excedentium aliquas annatas quovis praetextu exigere, seu quominus litterae resignationis illarum expediantur impedire vel differre quoquo modo praesumant, alioquin litteras ipsas rursus per Cancellariam, quam Camerae Apostolicae per eos ad quos litterarum expeditio pertinet, ab his manuum illarum appositione libere expediti posse decernimus, ac ad id eis liberam facultatem concedimus.

Iulius Tertius.

Constitutionem editarum in non solventes annatas à variis Pontificibus ampliatam confirmatam.

CAP. III.

Ubi presentes Camerae Apostolicae, ex qua non modò S. R. E. verum etiam toti Reipub. Christianae subsidium provenit, & collegii fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium ac officialium sedis Apostolicae iudemnitati consulere, & eorum iura, ut tenemur, illa saepe servare, his quae à praedecessoribus nostris ad hoc providè emanarunt, libenter ad iudicium nostrum munimur firmitatem, & aliasque desuper disponimus prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Pius Papa II. praedecessor noster, accepto quòd numerus debitorum dictae Camerae plurimum auctus erat, & quòd obligati pro annatis beneficiorum Ecclesiasticorum, quae Apostolica auctoritate affecti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam, quam non solvendo in termino eis praefixo ipso facto incurrebant, minime curare videbantur, unde animabus sic illaqueatis periculum imminerebat, & continuè eidem Camerae damna subsequerentur: Cupientes tam saluti animarum, quam indemnitati Camerae huiusmodi salubriter providere, per suas ordinaverat, quòd omnes, qui ex tunc de cetero pro annatis quorumcunque beneficiorum dictae Camerae se obligarent, si infra terminos eis praefixos dictae Camerae, aut collectoribus fructuum & proventuum eidem Camerae debitorum

a Idem habetur sup. a. 6. de annatis, ex Innoc. VIII.

NNnn s

in illis partibus existentibus, satisfacere deficerent, ipso facto lapsis terminis predictis non solum sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis pro quibus se in ipsa Camera obligassent, omnino privati essent: si vero qui se pro annis huiusmodi non pro se sed pro aliis ut principales obligarent, si in terminis satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis huiusmodi, essent omnibus beneficiis Ecclesiasticis per eos obtentis, eo ipso privati, possentque talia beneficia per quoscunque libere impetrari.

CAP. IV.

Annata solvi debet singulis quindecim annis Camera. Apostolica de beneficiis & Monasteriis unius de eorum non vacantibus. **E**t piz memorie Paulus etiam Papa II. predecessor noster, cum tam ipse quam dictus Pius predecessor, ac recolendz memorie Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus etiam V. & Calixtus III. Romani Pontifices predecessores nostri, tunc sui, quamplura diversorum ordinum Monasteria, prioratus, preposituras, & preposituras, conventuales, necnon dignitates maiores in cathedralibus, etiam metropolitanis & principales in collegiatis Ecclesiis, administrationes quoque, officia, & beneficia Ecclesiastica, etiam dispositioni Apostolicz generaliter reservata invicem, vel aliis cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, ac eorum, sive capitularibus mensis, aut Monasteriis, dignitatibus, collegiis, universitatibus, & beneficiis, ac congregacionibus canonicorum regularium S. Augustini Lateranensium, & de Scopeto, seu S. Salvatoris nuncupatorum, Monachorum S. Iustine Paduan. & Montis Oliveti, S. Benedicti Cisterciens. Vallis Umbrosz, & Carthusien. ordinum Presbyterorum quoque S. Gregorii in alga Venetiarum, atque aliis Monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, & piis locis utriusque sexus personarum, sub diversis modis & formis dicta auctoritate univissent, annexissent, incorporassent, & submississent. Et propterea monasteria, prioratus, preposituras, dignitates, administrationes, officia, & beneficia unius huiusmodi amplius vacare non speraretur, & exinde Camera, ac Collegium huiusmodi & officiales sedis Apostolicz detrimentum non modicum paterentur: volens, ut par erat, quod uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones predictz, si alias liti & rationabiliter precesserant, ita in sua firmitate permanerent, quod eorum quibus una cum suis oneribus unita fuerant, commodis deservirent, & aliorum iura propterea non laderentur, per suas statuerat, & ordinaverat atque decreverat, quod omnia & singula Monasteria, illa videlicet, quorum fructus, redditus, & proventus ad summam centum florenorum auri de Camera secundum communem estimationem ascendebant annuatim, sive in libris ejusdem Camere taxati reperiebantur, communia & minuta servitia, ac alia iura debita & consueta, tam Camere & collegio, quam officialibus predictis, reliqua vero Monasteria, prioratus, prepositura, preposituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia, ut prafertur, unita, pro quibus predictz Camere annata seu alia iura solvi consueverant vel debebant temporibus retroactis, & de solvendo singulis certis futuris temporibus obligatio in eadem Camera per inadventum facta non fuerat, annatam sive medios fructus unius anni in posterum, & singulis quindecim annis perpetuo secuturis, eidem Camere omnino solvere tenerentur & deberent. Et quod de omnibus monasteriis, prioratibus, preposituris, preposituras, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, & beneficiis supradictis, ut prafertur, unitis, a quorum unionum temporibus postquam illa fuerant sortite effectum,

a De beneficiis unionibus habet sup. in fine s. lib.

anni quindecim effluerant, infra annum privacionem eorum communia minuta & alia iura, ac annata, & medius fructus huiusmodi solvere obligarentur, tunc singulis annis in futurum, pro maiori alia summa, uniones & gratias obtinentes faciebant, & facere contingerant, & ad id ii quorum intererat infra ipsam unitatem spatium se in eadem Camera efficaciter obligare deberent cum effectu, alioquin si a solutione non obediunt, pramissis cessare praelumpissent, uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones predictas habere penitus proficinas: & sic unita Monasteria, prioratus, preposituras, preposituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia quatuordecim generis beneficiis, tanquam vere vacantis, possent a dicta sede libere impetrari, & canonicè obtineri, ac unione, pte, & super eis confectz litera, ac processu haberi per eandem, & quereung, in defectu nullatenus emanare.

CAP. V.

Ordinationem Pii Secundi, cuius regulam summo tempore mutabatur Camera. Apostolica, confirmat Innocentius III. **A**C similis memorie Innocentius Papa VIII. successor predecessor noster, accepit, quod ad contentum Pii predecessoris huiusmodi & tunc, certo tempore optatus fructus non proveniant, qui omnino beneficia Ecclesiastica per huiusmodi privacionem unitatem impetraverant super illis agendo, & alii quicquid privacionem huiusmodi in iudicium deducunt coram causarum palatii Apostol. audierint, & alii Rom. Curie iudicibus, astrictibus ordinamentis huiusmodi receptam, & moribus utentium comprobant, non fuisse, audit non fuerant, & quod crederet, utroque in dies numerus debitorum coram eadem Christiane prajudicium, ordinationem & litteras predecessoris huiusmodi, ac omnia & singula in contenta per suas approbaverat, & perpetuo firmaverat, illi qui extunc in posterum se obligant, uniones, annexiones & privacionis penas predictas, ac unionem Pii predecessoris huiusmodi omnino inconvenerunt, & impetrantes beneficia per huiusmodi privacionem vacantia, & similiter contra illos de privacione huiusmodi excipientes, possent & deberent per quoscunque auditores audiri, nec preterea quod ordinatio huiusmodi non fuisset recepta, & moribus utentium comprobata repelli: teneanturque iudices & iudices quicunque tam in dicta Curia, quam extra secundum ordinationem huiusmodi iudicare, nec predefessent eidem obligatis quietaciones, quas a collectoribus vel sub collectoribus haberent, quz publicum probarentur instrumento.

CAP. VI.

Tanta & censura favorata cum privacionis beneficiis, una excommunicationis in revocatis legi rogari servari huiusmodi in non solventes annatas, cuius ut per eorum respectum & constantissime servandam iuris III. confirmat. **S**Andz memorie Julius similiter Papa II. & predecessor noster eorumdem predecessorum vestigia in harendo, motu proprio, & ex certa scientia & auctoritate, statuta, decretum & voluntatem predecessoris huiusmodi per qualdam innovans, per constituciones, suam perpetuo valituram decrevit, decretum, & ordinavit, quod ordinationes, statuta, decretum, & voluntates predecessorum huiusmodi, & quod ordinavit, & penas etiam privacionis in executione, quousque in omnibus & per omnia iura illorum respectu violabiliter perpetuis futuris temporibus observentur. Et quod illi quos pro annatis huiusmodi solvere Camera teneri contulerat, etiam si illas solvere non possent,

mutarent, seu ad illarum solutionem se specialiter non obligarent, dummodo beneficia ipsa realiter assequerentur, ad solutionem annatae, & jurium praedictorum efficaciter teneantur. Et deinde accepto, quod ex praedictis & quae postea tam per dictum Innocentium, quam per similes memoriz Sixtum I. V. & Alexandrum VI. Romanos Pontifices patet praedecessores nostros, tunc factos, extenuis factis fuerant, perpetuis unionibus & applicationibus, ac ex negligentia sive malitia multorum, qui dictis literis parere extenuis contempserant, dicta Camera in suis iuribus non mediocrem patiebatur iacturam, tam statutum, ordinationem, decretum & declarationem Pauli praedecessoris huiusmodi, quam omnia & singula alia in illius praedictis literis contenta per alias suas literas approbavit, & innovavit, ac inviolabiliter observari debere, ac omnes & singulos, cuiuscunque qualitatis, gradus, & conditionis forent qui se postea obligaverant, ac alias ratione Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum sic unitorum ad valorem centum flororum similibus communi estimatione ascendenti, vel quorum fructus, redditus, & proventus, in eisdem libris ad similem summam taxati reperiebantur, eisdem Camerae solvere tenebantur, ac integram solutionem eidem Camerae de praemissis faciendam infra certum nunc expressum tempus iuxta tenorem literarum Pauli praedecessoris huiusmodi, & sub penis in illis contentis, ut patet, omnino teneri, obligarique decrevit, prout in singulis literis praedecessorum huiusmodi plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, malicia & avaritia hominum in dies crescente, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationes Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii praedecessorum huiusmodi ad praesens plene non observentur, & a tempore ipsius Alexandri praedecessoris citra, tam per ipsum Iulium, quam etiam felic. recor. Leonem X. Adrianum VI. & Clementem VII. ac Paulum III. Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos, diversis aliis unionibus, annexiones, incorporations, & applicationes perpetuo factae & concessae fuerint, ac ex incuria agentium pro Camera praedicta, seu alias obligationes de solvendis communibus, & mutui sevitibus, ac annatis, seu mediis fructibus, aut aliis iuribus solvi debitis & consuetis, facta non fuerint, & quae factae sunt, executioni non demandentur, in eorum ad quorum commodum unionibus, annexiones, incorporations, & applicationes praedictae factae fuerunt in avaritiam periculum, & Camerae, ac collegii Cardinalium, & officii sui detrimentum, necnon Reipublicae huiusmodi non leve praedictum.

Nos volentes in praemissis opportunè providere, praedecessorum huiusmodi vestigiis inherendo, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de mera deliberatione, & certa scientia nostris, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationes Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii praedecessorum huiusmodi, necnon desuper concessas literas, ac omnia & singula in eis contenta, Apostolica auctoritate tenore praesentium approbamus, & innovamus, ac robur perpetuum firmitatis obtinere, & à quibuscunque tam in eisdem literis nominatis, quam non nominatis, vitorum & malientium, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, congregationibus, ac omnibus aliis & singulis praedictis & praesentibus nostris literis comprehensis personis, tam pro praeterito, quam futuro tempore inviolabiliter observari, eaque omnia, ac censuras & penas in singulis literis huiusmodi contentas contra omnes congregationes & personas praedictas, quoad omnia & singula Monasteria & beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis ordinum regularia quomodolibet qualificata, quae congregationes praedictae quomodolibet communiter possident, etiam si de iure patronatus laicorum, etiam Imperatoris, Regum, Du-

um, Marchionum, Baronum, Comitum, & aliorum Nobilium, etiam illustrium, aut dummodo per ipsas congregationes possideantur, tam in Romana Curia, quam extra eam, inter quoscunque litigiosa existant vigere, & locum habere, totalique & plenariae executioni demandari debere, decernimus. Necnon ea omnia quae singuli praedecessores praedicti voluerunt, eisdem auctoritate & tenore volumus, ac praemissa omnia prout per ipsos praedecessores ordinata, statuta, decreta, & declarata fuerint, de novo ordinamus, statuimus, decernimus, & declaramus, eaque omnia ad quascunque, tam seculares, quam regulares viros, & mulierum congregationes, quantumvis privilegiatas & exemptas, auctoritate & tenore praedictis extendimus & ampliamus. Ro. 15. Calend. Ianuar. 1553.

Fius V.

Annatarum, quindenniarum & reliquorum iurium solutionem obligantur Monasteria, quorum fructuum taxam Camerae Apostolicae non lateat auctoritas. Beneficiorum quoque, annuum valorem praedictae & factae debent Ecclesiae cathedrali, ne annatarum sui defraudentur.

CAP. VIII.

Apostolicæ sedis potest auctoritas, ut quae providet per Rom. Pont. statuta fuerunt, debet executioni demandantur. Cuiusmodi, sicut accepimus, ut annatarum communium, & aliorum iurium semel tantum, vel de 15. in 15. annos ob perpetuas beneficiorum Ecclesiasticorum uniones persolvendorum, quae alias fel. recor. Iulius III. & Paulus IV. Rom. Pontif. praedecessores nostri per eorum literas in forma motus proprii desuper editas ex praeterito duntaxat Camerae Apostolicæ applicaverunt, eo celerius quò poterit exactio & executio fiat, plurimum interfit, & necessarium existit ut tam Iulii III. & Pauli IV. praedecessorum literas praedictas, quam alias quascunque constitutiones, statuta, decreta, & declarationes per fel. mem. Pium II. Paulum etiam II. Innocentium VIII. Iulium similiter II. ac Iulium & Paulum praefatos, aliosque diversos Roman. Pontif. praedecessores nostros, contra pro tempore in Camera Apostolica aut alias ratione annatarum communium, & aliorum iurium praedictorum semel tantum aut de 15. in 15. annos solven. obligatos, aut alias quoscunque, beneficia Ecclesiastica, abique eo quod annatas communia, & quindennia praedicta solvissent pro tempore possidentes, editas & factas, per nos innoventur, approbentur, & confirmantur.

Nos igitur singularum literarum, & cuiuscunque motus proprii à praedictis Rom. Pont. praedecessoribus nostris, ut praefertur, quam etiam forsitan à nobis hactenus emanati veriores tenores, ac si de verbo ad verbum hic inserti essent, pro plenè & sufficienter expressis & insertis haberi volentes; illas & illos, necnon omnia & quaecunque per quoscunque iudices, executores & commissarios in illis deputatos, & ab eis subdelegatos, ac alios ministris in praemissis & circa ea quomodolibet gesta & exacta reperiantur, ac inde sequuta quaecunque ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine approbamus & confirmamus, ac rata & grata habemus, nec non illis perpetuè & irrefragabilis firmitatis robur adijcimus, illaque inconcusse observari debere decernimus & declaramus, omnesque & singulos tam iuris quam facti, & solennitatum forsitan omniarum, & alios quoscunque defectus, si qui forsitan inter venerint in eisdem, & quae necessarii exprimi debent, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus supplemus, illasque & illa, quatenus opus sit, innovamus. Et in super quoniam sicut etiam nobis innotuit, à nonnullis annuum scrupulosi & plusquam oportet sapere contententibus habitatur, an monasteria quorum fructus, &c. in libris Camerae Apostolicæ taxati reperiantur, necnon prioratus quorumvis or-

Si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sine laici, sive clerici, aliquem ex apostatis & extra claustra vagantibus ad beneficium de eorum jure patronatus existens tunc vacans presentaverit, presentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure presentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant.

Pius Quartus, ex reformationis penitentiariae Apostolicae decretis.

Tu patronatus concedendi legitima causa qua sit.

Penitentiarius ac penitentiariae Apostolicae regent abstinere a concessione juris patronatus, seu presentandi ad beneficia Ecclesiastica propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis vel dotationis illud concedere possit.

TITVLVS V. DE CONFESSIS.

Paulus Quartus.

Confessi crimino aut probatissimi iudicij quatuordecim annis carcerari non relaxantur, nisi in facis, est prestata fuerit cautio.

Inter iuris communis dispositione satis provisum sit, ut de aliquo crimine inquisitus, dum super iudicij contra eum existentibus discutitur, ab torture in ejus persona iure locus sit, personaliter in carcere detineatur, & ut crimen confessus in quem nihil nisi ut penam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur: tamen ut nuper accepimus, rei criminum torture supponendi, sub cautione de se representando, & confessi sub simili cautione, seu etiam sub cautione de stando juri, & iudicium solvendo, plerumque relaxantur, quo fit ut illi extra carcerem possint expeditionem non procurantibus, causae hujusmodi differantur, & demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestatas liberari procurent, sicque ipsi penas debitas effugiant, & delicta remaneant impunita, in grave scandalum, & pediculum ceterorum exemplum. Nos itaque huic abusu occurrere volentes, more simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, tenore presentium decernimus, statumur & ordinamus, ut nullus, qui ex iudicij contra eum laborantibus iure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de iudicij hujusmodi, an ad torturam sufficientia sint, disputatur, quo usque per torturam iudicia ipsa purgaverit, aut eum torture subijciendum non esse, cognitum fuerit, nisi procuratore sibi constituto ad haec omnia citato & interveniente, sub quavis cautione a carcere relaxetur, neque super his extra carceres audiat. Nullus etiam qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nulla sunt partes iudicij, nisi in exequendo, etiam si pro crimine hujusmodi pecuniaria poena placendus veniat, & quaecumque cautionem de illa solvenda praestare offerat, a carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praefato sibi procuratore de super audito, debite perfoluta, sicque per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicati, dimittant, & observari debent, subacta eis & eorum cuilibet alteri iudicandi & diffinendi facultate, irritumque & inane quicquid contra praesentium tenorem a quoquam quavis auctoritate, licenter vel ignotantes, attentari contigerit, decernimus.

Paulus IV.

Tu presentandi private qui apostatam presentat ad beneficium jure patronatus.

1. Constructione, dotatione, vel fundatione, ut ius acquiratur, sic et istem tribus modis conservatur, cap. 3. de jure patronatus, cap. 1. de monachis, & ibi glossa, 16. questio. 7. cap. 1. de abbatibus in 2. et. questio. 2.

2. Pan. in cons. 4. & 106. lib. 2. Cass. ad dec. 7. de jure patronatus, in 7. et.

Pius V.

Res confessa à vinculo carceris non solvantur nisi executionis sententia paruerit.

CAP. II.

Utm sicut accepimus, visitatores carcerum alme urbis noitra, homicidii, aliorumq; capitalium criminum reos carceratos, ad illorum abfolutionem & liberationem...

Idem.

In caufis criminalibus confefsi appellare nequeunt.

CAP. III.

In confeflos iudices procedere poffunt, non obfiantibus & appellacionibus & inhibicionibus, & abfq; aliarum poenarum incurfa.

TITVLVS VI.

DE DOLO ET CONTVMACIA.

Pius Quartus.

Defenfo condemnatorum in contumaciâ, infra femeftra exteri debet.

CAP. I.

Quoniam fæpe contingit, ut qui ex aliquo crimine in contumaciâ condemnati fuerint, perdurant ad multos annos in contumaciâ, expectantes occafionem, ut per temporis diuturnitatem criminis probatio impoffibilis reddatur, & tunc querunt contumaciam fibi remitti, & fuper defenfbnibus audiri...

a. L. cum quidam, ff. de liberis & pofthumis, c. ut fame, de fen. excommu. b. Propria voce confeflus, appellare non poteft. l. s. c. quomodo appell. ubi gloff. Bart. Bald. & Oltraud. communem dicunt. c. Pius V. in fequent. conftitutioni, contumaces infra annum ad defenfbnem admitti poffe decreuit.

tionis, quo vero ad jam facta conuentione, & publicationis præfentium comparatione, que ab eorum in loco ubi condemnatio fecuta est, & in eorum generali Prouincia ubi delictum factum committitur...

Pius V.

Semeftra fpaciu conceditur Pii V. decreti contumaciâ in primas caufa defenfbnes, ad amon vertentes et proponen tamen, ut fponfe comparentibus dicitur, non capi, abmon faveat & patrocinetur.

CAP. II.

Dvdm postquam fcel. record. Papiæ Pii V. præceffor nofter, cuius libet fugis deceptam obuiare, per quafdam luas in forma motuæ propostas literas, sub dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Caluini, Ann. 6. inter alia ficut, quod res contumaciâ condemnati ad fuas defenfbnes fcriptas adducere non poffint, nifi infra sex menses, quos fecerit contumaciam ad die condemnationis, quo vero post quafdam menses computationes, per alias nostras, editas in forma motuæ proprii emanatas literas, die 20. mensis Iulii, huiusmodi nostri anno primo publicatas, amoniam huiusmodi ad annum prorogauimus...

a. Contumacia in criminalibus accufanda. l. i. ff. de pœn. Bart. in L. ver. ubi. et. ff. de pœn. sed et contumacia ad reprimendum in ver. not. ceteri. b. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. c. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. d. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. e. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. f. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. g. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. h. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. i. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. k. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. l. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. m. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. n. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. o. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. p. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. q. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. r. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. s. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. t. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. u. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. v. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. w. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. x. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. y. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri. z. Contumacia non potest ad reprimendum in ver. not. ceteri.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

essent conditionis, necnon calumniis & aliis inconvenientibus hujusmodi, quantum cum Deo possumus, obviare, omnemque disputandi materiam tollere, & in his opportune providere volentes, necnon singularum litterarum predictarum ac indiciorum, inquisitionum, processuum, condemnationum, & sententiarum deluper formatarum, & latrarum, ac formatarum & promulgandarum hujusmodi, aliorumque forsan latius expressorum tenores, contentus, formas, & compendia, ac tenorem delictorum, criminum, & excessuum, ac poenarum hujusmodi, & iudicum nomina, cognomina, gradus, & qualitates, ac quantitates, & loca, pro plene & sufficienter expressis habentes, & decernentes, necnon singulas primarias litteras confirmantes & innovantes, motu simili, &c. quod banniti & in contumaciam condemnati in poenam capitis & ultimi supplicii, si capiti ad manus Curie devenierint, per iudices ad novas sive alias defensiones faciendas, etiam intra dictum tempus non admittantur, nisi habita a nobis vel signatura nostra deluper gratia speciali, nec littera ipsa quae in eorum ordinibus edita sunt, eas in aliquo suffragentur, aut illis se lavare sive defendere possint. Quinimo, quod iudices praefati sententias ipsas condemnatorias, tam in iube, quam extra eam latus & fecendas, si tamen legitimis praecedentibus indicis ad inquirendum promulgatae fuerint, executioni realiter & corporaliter suis loco & tempore congruis respective totaliter & integre contra sic capros demandent, & demandari faciant, hac nostra perpetuo valitura declaratione declaramus & decernimus, & quatenus opus sit, de novo statuimus & ordinamus, & ita memis & intentionis nostrae fuisse & esse attestamus. Rom. Id. Septemb. 1571.

TITVLVS VII.
DE SEQUESTRIIS.

Pius Quartus.

Iudicibus decernendi sequestra fructuum beneficiorum lite pendente concedit facultas.

CAP. I.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster Dominus Pius divina providentia Papa IV. cupiens, propter suo pastorali incumbit officio, unicuique quod suum est tribui, iustitiamque inter omnes aequa lance ministrari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum qui passim beneficia Ecclesiastica in mensibus, in quibus illorum collatio & provisorio per constitutiones suas, seu Cantuellarum Apostolicarum regulas deluper editas, dispositionibus suis pro tempore reservatis existunt, vacantis, seu alias eidem & sedis Apostolicae dispositioni generaliter reservatae, aut ex generali reservatione Apostolica vel alias affecta, ordinaria, seu alia auctoritate, contra dictarum constitutionum tenorem auras indebitis sibi conferri, & de illis etiam in providendi procurant, & in eis praetextu collationum & provisionum hujusmodi se intrudunt, ad hoc ut illorum fructus suos faciant, & ex eis impetrantes Apostolicos seu alias iusto titulo provisos molestant, & interim lites adeo in longum protrahant, ut impetrantes & iustum titulum habentes, aut cum eis concordare, aut eorum iuri cedere & renunciare, aut in prosecutione litem hujusmodi omnes ferè eorum facultates diffinire, & tandem in illarum prosecutione mori cogantur. Quinque beneficia in Romana Curia vel extra eam litigiosa resignant, aut eorum iuri cedunt simpliciter vel in favorem tertii, in memorialibus cum parvis datis & contentibus deluper praefatis, quae penes se retinent, & nihilominus lites hujusmodi prosequantur, & cum cognoscitur nullum ius sibi in hujusmodi beneficiis litigiosis competere, ad effugiendum sententiam, & expensas,

vel fructuum restitutionem, in quibus condemnandi venirent. Supplicationes deluper signari, ac datas, & contentus parvos hujusmodi extendi faciunt, asserentes se iam diu illa dimisisse, partes foventes bonum ius, & iudicium iustitiam ministrantes deludendo, quantum in eo est obviate, ac omnem penitus talia praefandi occasione tollere, hac sua perpetuo valitura sanctione statuit & ordinavit, quod quoties in antea aliquem super quovis beneficio Ecclesiastico, ut praefertur, reservato seu affecto, & dicta auctoritate vel alias nulliter collato tam in dicta Curia quam extra eam litigare contigerit, & iudici ordinario, seu cui causa deluper commissa fuerit, etiam summarie & extrajudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate sufficere parte legitime citata videbitur, confiteri beneficium ipsum in dictis mensibus vacavisse, ad alias, ut praefertur, reservatum seu affectum, & nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate nulliter collatum, & indebitè detentis existere, idem iudex reproducta citatione fructus, redditus, & proventus beneficiorum sic nulliter collatorum, & indebitè detentorum sequestrari a mandet & faciat, ac alias exequatur in praemissa necessaria & opportuna. Super quo eidem iudici omnem potestatem & auctoritatem imperpetuum est. Idemque sancta sua in causis nunc in quavis instantia coram eidem iudicibus pendentibus similiter observari mandavit. Praeterea decrevit & declaravit sic resignantes seu cedentes, & nihilominus lites hujusmodi prosequen. ne coram malicia illis prodesse, & foventibus bonum ius nocere valeat, ad fructuum, reddituum, & proventuum dictorum beneficiorum per eos perceptorum restitutionem, ac expensarum in litibus hujusmodi factarum refectionem, omniaque & singula damna & interesse in quibus condemnati fuerint, si non cessissent vel resignassent, per iudices tam ordinaria quam delegata, vel alia auctoritate fungentes, coram quibus lites ipsas pro tempore pendere seu moveri contigerit, condemnandos fore, & condemnari debere, ac ad id teneri & obligatos esse, ipsosque ad ac etiam in dictis beneficiis successores quoscunque ad partitionem sententiae, seu sententiarum, ac litterarum executoriarum pro tempore latorum, seu latorum, & decretarum, à quibus appellare non liceat, ad restitutionem, seu relaxationem possessionis, ac fructuum, reddituum, & proventuum, necnon refectionem expensarum, ac damnorum, & interesse hujusmodi, penitè ac si contra eosdem successores sententia seu sententiae latae, & litterae executoriales hujusmodi decretae fuissent, cogi & compelli. Sic tamen, quod postquam alter ipsorum sententiae, seu sententiae, ac restitutioni, vel relaxationi possessionis, & fructuum, reddituum, & proventuum, necnon damnorum & interesse hujusmodi refectioni, aliisque praemissis realiter & cum effectu paruerit, alter deluper molestari non possit.

Pius Quintus.

Lite pendente fructus & distributiones beneficiorum Ecclesiasticorum iudice sequestrari debent.

CAP. II.

Ordini nobis est lites minere, & à laboribus subditos, maxime personas Ecclesiasticas divino cultui deditas, relevare. Sane cum (sicut accepimus) in plebibus cathedralibus & collegiatis Ecclesiis, earum constitutionibus & statutis etiam à sede Apostolica approbatis & confirmatis cautum sit, quod occurrentibus litibus & controversiis inter provisos de dignitatibus, officiis, canonicatibus, & praebendis, portionibus, & praemissionibus, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis qualitercunque

a Sequestrum non debet concedi, nisi ius illud petenti appareat. l. circa proponas. C. de bon. auct. iud. possid. l. si is a quo. ff. ut in poss. lega. Nam si is qui petit sequestrum nisi iuris habeat, sequestrum non fiet.

quantitas, tam ordinaria, quam Apostolica auctoritate, tam super illorum provisione, seu institutione, aut possessione, quam illorum idoneitate & habilitate, aut aliis ex quavis causa, & eorumdem ad dignitates, canonicatus, & prebendas, & ceteraque beneficia Ecclesiastica prædicta admisione & receptione, & capitulum, & canonicos, ceterasque capitulares personas, ad quos admissio & receptio tam de jure quam ex consuetudine spectat & pertinet, aut etiam alias personas Ecclesiasticas, afferentes beneficia prædicta ad se de jure spectare, ipsi sic provisum interim beneficiorum hujusmodi fructus ac distributiones non percipiant, sed capitulum & canonicos illas vel in suos usus & utilitatem convertendas, seu restituendas ei, cui de jure restituendæ erunt, recipiant, prout in dictis constitutionibus & statutis, seu consuetudinibus continetur, quo factum est, ut lites hujusmodi immortales efficiantur, nec earum optatus finis videri possit. Hinc est quod nos hac nostra perpetuo valitura constitutione auctoritate Apostolica statuimus atque decernimus, quod fructus, redditus, & proventus, ac distributiones, ceteraque emolumenta, quæ vigore constitutionum, consuetudinum, & statutorum prædictorum in capitulo & canonicis recipienda (ut præmittitur) erant, amplius non ab eisdem capitulo & canonicis recipiantur, sed penes personam fidei & facultatibus idoneam, per judicem coram quo causa hujusmodi pendere cœperit fuerint, eligendam & nominandam deponantur, restituenda ei, cui de jure postea restituenda fuerint. Datum Romæ 3. Cal. April. 1568.

TITVLVS VIII.
DE INTERDICTO.

Bonifacius VIII.

Propter pecuniarum debitum, cuiusvis provincie, & loci publici non possunt interdicio supponi.

CAP. I.

Provide attendentes, quod ut frequentius, quamvis non sine causa, sine culpa tamen, multorum interdictioni sententia profertur. Quod sibi nonnulli iudices, nimis prompti ad proferendas easdem, etiam in negotiis five causis, quæ plus interdum ex cupiditate, quam ex charitatis radice perspicuis iudicis procedere arguuntur, quodque tempore interdictioni divina organa suspenduntur, & laudes Dei, nec Ecclesiastica Sacramenta ministrantur, ut solent, tolluntur mortuis, seu minuantur suffragia, præsertim per oblationem frequentem hostia salutaris, adolescentes & parvuli percipientes rarius sacramenta, minus inflammantur, & consolantur in fide fidelium, tepescit devotio, hæreses pullulant, & multiplicatur periculum animarum: præsentis constitutionis providemus edicto, ut provincia, civitas, castrum, villa, locus, territorium vel districtus, auctoritate ordinaria vel delegata non supponantur Ecclesiastico interdictioni pro pecuniario debito, vel pro cuiusvis moneta, vel pecunie quantitate, sub quacunque occasione, vel causa, seu quovis quæsto colore, pro eo maxime, quod ipsorum domini, rectores, seu officiales, quocunque nomine censeantur, aut incolæ seu inhabitatores, quod singulares personæ ipsorum, flagitis vel statutis, ordinatis vel ordinandis terminis hujus, seu quantitatem non solverint hætenus, aut in antea non persolverint. Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, si secus hætenus contigerit attentari, illudque revocamus omnino.

Leo Decimus ex concordatis Gallie.

Iudices in quacunque loca ob pecuniarum debita interdictioni sententiam ferre non debent, nisi casibus hinc expressis assignentur.

CAP. II.

Quoniam ex indistricta interdictionum pronuntiatione multa consueverunt fore delicta, quæ nec Ecclesiastico possunt supponi interdictioni, nec eorumdem ipsorum locorum, aut domini sui rectores vel alii, cum effectu non egerint, aut ad satisfactionem contentaverint, quæ etiam postbiduum refulsi possunt, quæ in pendentiis locum habere decernimus.

Clemens VII.

Pro pecuniario debito, vel cuiusvis auctoritate non potest iudex ordinaria vel delegata postea locum vel personam interdictione.

CAP. III.

Inter ea, quæ per Romanum Pontificem pro Christianæ salutem animarum salute quotidiè fieri solent, nam obtinenti roboris firmitatem, nonnulli Romanus Pontifex illa libere approbat, & vult, ut eo firmius illibata persistant, quo magis illis præsidio committitur. Datum frequentes in Bonifacius Papa VIII. & prædictis nostris litteris, vide attendens, quod ut frequentius, quamvis non sine causa, sine culpa tamen, multorum interdictioni sententia profertur, quodque etiam nonnulli iudices, etiam in negotiis five causis, quæ plus interdum ex cupiditate, quam ex charitatis radice perspicuis iudicis procedere arguuntur, quodque tempore interdictioni divina organa suspenduntur, & laudes, nec Ecclesiastica Sacramenta ministrantur, ut solent, tolluntur mortuis, seu minuantur suffragia, præsertim per oblationem frequentem hostia salutaris, adolescentes & parvuli percipientes rarius sacramenta, minus inflammantur, & consolantur in fide fidelium, tepescit devotio, hæreses pullulant, & multiplicatur periculum animarum: præsentis constitutionis providimus edicto, ut nulla provincia, civitas, castrum, villa, locus, territorium, vel districtus, auctoritate ordinaria vel delegata supponatur Ecclesiastico interdictioni pro pecuniario debito, vel cuiusvis moneta, vel pecunie quantitate, sub quacunque occasione, vel causa, seu quovis quæsto colore, pro eo maxime, quod ipsorum domini, rectores, seu officiales, quocunque nomine censeantur, aut incolæ seu inhabitatores, quod singulares personæ ipsorum, flagitis vel statutis, ordinatis vel ordinandis terminis hujus, seu quantitatem non solverint hætenus, aut in antea non persolverint, si secus extiterit attentari, illudque revocamus omnino. Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, si secus hætenus contigerit attentari, illudque revocamus omnino. Illudque revocamus omnino, si secus extiterit attentari, illudque revocamus omnino. Illudque revocamus omnino, si secus extiterit attentari, illudque revocamus omnino.

In eis contenta de novo facimus & ordinamus. Romae Cal. Iunii 1559.

TITVLVS IX. DE APPELLATIONIBVS.

Pius II. in Mantuana Synodo.

Appellationes & provocaciones a summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, scilicet Mantuae & erroneae sunt.

CAP. I.

Execrabilis, & spiritibus temporibus inauditus, tempestate nostra inolevit abusus, ut a Romano Pontifice Iesu Christi Vicario (cui dictum est in persona beati Petri, Pasce oves meas, & Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis nonnulli spiritui rebelliones imbuti, non sanioris cupiditate iudicii, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare praesumant: quod quantum sacris canonibus adverteatur, quantumque Reipubl. Christianae noxium sit, quisquis non ignarus iurium intelligere potest. Namque (ut alia praeteremus, quae huic corruptelae manifestissime refragantur) quis non illud ridiculum iudicaverit, quod ad id appellatur, quod nisi quae est, neque scitur quando futurum sit? Pauperes a potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur. Volentes igitur hoc pestiferum virus a Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nostris committendum saluti consulere, omnemque materiam scandali ab oculis nostris Salvatoris arcere, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, cunctorumque Praelatorum, ac divini & humani iuris interpretum, curiam sequentium, consilio & assensu, ac certa nostra scientia, huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si qua haecenus taliter interposita reperiantur, easque tanquam inanes ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus ac declaramus praecipientes deinceps ut nemo audeat quovis quovis colore, ab ordinationibus, sententiis, five mandatis quibuscumque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellationem interponere, aut interposita per alium, adhaerere, seu eis quomodolibet un.

Iulius Secundus.

Pii secundi in appellatione a sedis Apostolicae sententia ad futurum Concilium constituta confirmatur & interpretatur.

CAP. II.

Let olim saecul. record. Pius Papa II. praedecessor noster, de fratrum suorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, cunctorumque praelatorum, ac divini & humani iuris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dicta seu congregatione Mantuana existentium approbatione, matura prius & gravi praemissa discussione, & de eorundem, congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia provocaciones ad futurum Concilium efficacissimas & palpabilibus rationibus, tanquam erroneas & detestabiles a damnaverit, ac sub excommunicationis latae sententiae & interdicti poenis praerecepit, ne qua persona cuiusvis dignitatis, five etiam universitatis, aut collegium, quovis quovis colore ab ordinationibus, sententiis seu mandatis quibuscumque, suis ac successorum suorum, appellationem huiusmodi interponere auderet, & contrafacientes una cum favoribus suis, & consilium auxiliumve praestantibus (sive hi tabelliones essent, sive testes, sive advocati,

sive alii quicumque) non solum poenis & censuris praedictis, sed etiam iis quae laesae majestatis & haereticae pravitatis reis imponuntur, obnoxii esse statuerit. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogatus, ac generale Concilium, & commune Venetarum, omnesque & singuli patritii, & cives communis ejusdem, una cum provisoribus, potestatis, commissariis & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, operibus, aut favore, civitates, oppida, castra & arces, ad nos & sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupatae fuerant, aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, a nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub poenis tunc expressis, nos & sanctam Apostolicam sedem plenae & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate, cum obedientia recognoscerent & reintegrarent, ac Ravennam, Serviam, Ariminum, Faventiam, Sarsinam civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Celenaten, Porhivien, ac Immolen, territorii, castris, oppidis, terris, & locis quae occupabant, integre & expedite, nobis & dictae Romanae Ecclesiae, cujus juris esse nocebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent quo minus illorum cives & habitatores ad pacem matris suae Romanae Ecclesiae obedientiam revertentur: omnes eorum fautores ab auxilio in talibus praestatione deterrendo, ita quod requisitioni, monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententia, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, a qua, praeterquam in mortis articulo constituti, per alium quam per Romanum Pontificem, etiam praetextu cuiuscumque facultatis, cuiusque pro tempore concessae, absolvi non possent (quam quidem excommunicationis sententiam in huiusmodi non paritionis eventum iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis & salutaribus iussis obsequi, prout debebant, indebitè recusantes, seu qui juri proprio dissident, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut quae minus iuste usurparunt, indebitè, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant: ad prohibuitum atque damnatum remedium confugientes, a requisitione, monitione & mandato, ac sententis censuris, & poenis praedictis, nulla constitutionis sui praedecessoris, hoc expressè vetantis, habita ratione, ad futurum concilium temerè (ut accepimus) provocantur: prout etiam perditionis filii, quondam Ioannes Benetivolis, & eius natus, cum eos à tyrannica oppressione dilectae civitatis nostrae Bononiae expellere decrevimus, damnabiliter fecisse dicuntur: videlicet ad futurum Concil. praedictum appellasse & provocasse. Nos igitur quam detestanda sit eorum perveritas attendentes, qui propriis iniunctis commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum iustasperentes, inconsultum Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam praebere contendent, & Ecclesiae unitatem dividere, praedictae S. sedis Apostol. principatum tollere, & contra tot sanctorum Patrum, & sacrorum Concil. decreta temerè & damnabiliter, magna audacia venire non erubescunt, & contrafacere non verentur: afferentes inter cetera, consules, persuadentes, determinantes, seu determinationi huiusmodi interefferentes, sola consilii praestatione seu persuasione, deliberatione aut determinatione, quod aliquibus calibus à Rom. Pont. seu eius sententia vel decreto ad futurum Concil. generale appellari possit, dicta Pii praedecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellatione, & illius interpositione, vel scripturae compositione, se immiscuerint: ne de cetero talis infirmitate se excusent, ac tale quid in posterum praesumere impune valeant, opportunitam tam iniuriam & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hac generali & in perpetuum valitura constitutione, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabil.

0000

a. Primum e. sup. exco. ab illi. de appellationibus.

fratrum nostrorum sancti Roman. Eccles. Cardinalium consilio promulgata, sancimus, constitutionem Pii predecessoris prefatam, tam circa quam ultra montes, & in ultramontanis partibus, quoad omnes, tam Ecclesiasticas quam seculares personas, etiam regali dignitate ac Cardinalatus honore fulgentes, capitula, universitates, communitates, & collegia, congregationes & synodos, ac parlamenta, valuisse, valere, & perpetuo valitura declaramus, cum suppletione solemnitate cujlibet, etiam publicationis omittit, (cujus in illa edenda vel publicanda defectus preteriri posset, quae juxta illam fieri requirebatur) eamque ex praeferito nunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus, ipsius violatores, cujuscunque dignitatis existant, poenis & censuris in eadem expressis, quocunque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine seu potius corruptela non obstante: Decernentes & declarantes ultra poenas impostas (quas ipso facto dictos violatores & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet, pro veris & indubitatis schismaticis, & incofuitis tunicis Domini nostri Iesu Christi violatoribus & dispersis, ac de catholica fide male sententibus, habendos & reputandos, poenitenciam canonicam & legalibus contra tales impostis subjacere, & cum Dathan & Abiron partem & damnationem habere, ipsaque etiam poenas & earum quamlibet omnes illos incurrere volumus, cujuscunque conditionis existant, & gradus prerogativa fulgeant, etiam Synodalibus & provincialibus, vel alias quomodolibet, tacite vel expresse, voce vel scripto, per se vel alium (cujuscunque timoris vel reverentiae vicamine, vel praesentia excusatione, & superioris mandato non obstantibus) decreverint, seu deliberaverint, vel aliorum dicta approbaverint, ut ad futurum universale Concilium a nobis vel successoribus nostris Rom. Pontificibus contra praedictam constitutionem appellare liceat, possit vel debeat: dictas poenas ad ipsos eorum quemlibet contravenientem in praemissis, tenore praesentium extendentes, & locum habere declarantes, omni ambiguitate cessante. Et nihilominus provocaciones & appellaciones, tam per Leonard. Duem; rogatos, consilium & commune Venetiarum, factas hujusmodi, quam per quoscunque alios praedictos pro tempore faciendas, & inde secuta quaecunque (utpote contra Pii praedictam ac praesentem constitutionem attentas) nullas, prout sunt, & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fuisse, & pro tempore fore, autoritate, scientia & potestate similibus, statuiimus, decernimus, & declaramus: ac pro potiori cautela, cassamus & annullamus. Et ultra praedictas poenas (quas contra constitutionis hujusmodi violatores in suo robore permanere decernimus) loca quaecunque ad quae violatores ipsos declinare, & in quibus scienter stare permitti contigerit, Ecclesiastico supponimus interdictio: decernentes illud, quamdiu ipsi violatores inibi scienter steterint, ut praefertur, & per triduum post eorum inde discessum, firmiter observari. Romae 9. Calend. Julii. 1509.

Finis Quintus.

Appellaciones in causis criminalibus infra sex menses expediri debent, ne hinc diuturna poena mora, delictorum impunitas exoriantur.

CAP. III.

Cum remedium appellacionis contra judicium injuriam a legibus introductum minime tollere intendamus, saltem cum eo homines abati, & illud in calumniam versus prospiciamus, illius tempus limitandum & restringendum duximus, ut eo magis hominum malitiam occurratur, & bene vivere volentium quieti & securitati consulatur. Hac igitur perpetuo valitura con-

stitutione decernimus, ut lata in causis criminalibus sententia, continere poenam pecuniariam sicut solent appellandam, appellantes ab ea (in casibus tamen nonnullis alias de jure communi permittit) appellacione decessis iis, quae ex forma constitutionum Apostolicarum circa depositum faciendam, seu cautionem praestandam sunt servanda) teneantur infra sex menses, a tempore interpositae appellacionis computandos, in auctoritate appellacionis causam suam prosequi, & auctoritatem conditionem reportent, quibus elapsis, & expectacione iudicis a quo non reproposita, teneantur per formam praedictam, ad quamcunque sibi infanti, etiam in casibus in quibus transportata, searentiam praestantur delicti correctioni, omni mora postposita, demandare, & in auctoritate illius incarcerationi subsequatur. Verum ne malicia iudicis litigatorum efficiatur detentio, in virtute praedictae sententiae, ac indignationis nostrae, ac privationis officiorum, etiam si illa ex causa onerosa obtineatur, & in praemissis omnium damnorum & interestum, quibus contravenientibus totius status nostri Ecclesiasticae, quatenus delegati, ac provincialium gubernatores, & alii, committimus & mandamus, ut appellacionibus sine mora & proceffus quocunque effectu aliter tractari non liceant, & ipsi iudices ad quos respectus, & non sicut alicui verius remota, ad causarum legitimam expeditionem procedant: sciri nos acriter iudicamus, si per eorum quempiam in praemissis fuerit appellacionis quae praedictam generatur. Dat. Rom. 16. Octobris. 1509.

Pius Quartus, ex decretis reformationis auctoritate iustitiae.

Ab excessu taxa semel appellandum.

CAP. IV.

Sancimus quod ab excelliva taxatione expendantur semel tantum appellatio committatur, & qua laetant habeant vim trium. Dat. Rom. Cal. Ian. 1512.

Idem, ex reformat. Rotae Apostolicae resolutionibus.

Afructuum liquidatione unica conceditur appellationibus.

CAP. V.

Liquidatione fructuum & expensarum taxationis appellationis tantum appellare liceat, in quodam condicione rem iudicatum faciant.

Idem.

A decretis ordinariis non sententiam diffinitivam, etiam agitur de moram & disciplina Ecclesiasticae reparatione, appellationes prohibetur.

CAP. VI.

Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & Pastores residentibus, ultra privilegia & indulta ex parte quocunque Roma. Pontifices decedentes nostrae, & in Romanae Apostolicae & generalia Concilia, & cancellariae Apostolicae regulas concessa, quae in suo robore permanent volumus, tanquam a dicta sede delegati in quibuslibet civilibus, criminalibus vel iustis causis contra quoscunque clericos, seculares, particulares, ac etiam contra quoslibet monasteria seu regularia loca decedentes regulares quomodolibet exemptos auctoritate nostra praesentis, & causas ipsas cognoscere, sine quo debito terminantur, & quicquid terminaverint exequi & observari facere, & ipsosque exemptos pro tempore delinquentes in auctoritate excessus & delicta punire, corrigere, & quantum iudicaverint in eos exercere, omniaque alia & singula praemissis, & circa quomodolibet necessarii & opportuni, quae nosmet facere, exercere, & exequi possimus, in omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi licentiam & auctoritatem valeant, plenam & liberam licentiam & facultatem auctoritate & tenore praedictis concedimus & mandamus.

genus, decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante definitivam sententiam, vel vim definitivam habentem, & ubi agitur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari possent: & nihilominus per appellationes quascuque contra praesentem tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenitentis a quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agitur etiam legitimam executionem minime impedit, aut censuris & poenitentibus huiusmodi ligari aut retineri censere. Roma prid. Non. Septembr. 1560.

Inlus Secundus, Thezaurario Marchis Antonianae.

Appellationum suffragia propeiores reddunt ad lites faciendas animi & flagrantis audenda, cum sententia proferantur, & vnde esse remanent, idem non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria in illa summa.

CAP. VII.

Acceptus sicut Cameris Apostolicis, istius nostrae provinciae, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex praetextu appellationum, quae in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio casu ipsae transferuntur, indecitas, & minus pro ipso sicut defensas remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati praedictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicuius malefactoris, aut fidei pacis, inducturum, vel treugre (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti finas per aliquem iudicem, vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fuerint, de poena in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis praedecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam praesentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscuque officialibus ipsius provinciae, quocumque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittent nullomodo audeant vel praesumant, nisi per te eis prius confiteri de effectuali deposito ut praemittitur facto. Rom. 16. Iun. 1565.

TITVLVS X DE DILATIONIBVS, ET CESSIONIBVS HONORVM.

Clemens VII.

Cessio sine discussione bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinque mensium, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Quoniam ex multorum relatione non sine animi nostri dispendio accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnum ex alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfacienda creditoribus habe-

a. C. in reprobatis de offic. ord. c. ad nostram. Et c. reprehensibilis. in fin. eod. Specul. eod. tit. 6. in quibus. res. in a. correctionis. b. Nullus homicidarum, veneficorum, malefactorum, adulterorum, itemq. eorum, qui manifestam voluntatem commiserunt, argumentum conuictus, testibus superatus, etiam voce propria scelus, vitiumq. confessus, audiatur appellans. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. in. 4. nullus. c. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinque mensium, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam a sede Apostolica impetrant, quibus impetratis ad expeditionem eorundem minime incumbunt, & didis gratis se tutos cognoscunt, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut fapies evenire solet moriantur, & haeredes eorum, non ita de materia informati, a credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconveniendis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore praesentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum praedictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, haecenus impetraverunt, a die publicationis praesentium, & qui in futurum impetrabunt, a die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usq; ad sententiam in lullis causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso iure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare contingit, sive ordinarii, sive delegati, etiam si fiat causa sum palatii Apostolice, auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cuiuslibet creditoris procedere possint & debeant, prout de ac si talia beneficia ipsi talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis iustitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicium praedictis visum fuerit dictum terminum in rem mentium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensem & non amplius, prorogandi licentia per praesentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.
Extensio praecedenti decreti ad discutendas cavillationes suffragium beneficium. Odoardus. Et c. perveni.

CAP. II.

Quoniam nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum a sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere tenerent, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandavimus, ut si qui talia impetraverant, extrunc, qui vero talia in futurum impetrarent, a die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre praedictum si eis videretur ad unum mensem prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extrunc iudex eorum quo causa penderet, ad executionem contra debitores, prout ac si tales concessiones minime impetrassent, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quodam via prohibuimus, alia cavilloso debitores praefati consequuntur: alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli. Pervenit a praedicta sede Apostolica impetrantes, quae beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animae suae periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconveniendis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad praedicta beneficia ampliantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquid dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, a nobis, seu sede Apostolica haecenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, ex tunc, aut a die impetrationis respective, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensem, iuxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

Pius Quartus.

Gracibus doli, quos mediantur quo alternatis & dilationem fraudem creditorum petunt, pena occurrunt.

CAP. III.

Cvpientes mercatoribus & aliis personis, tam almæ urbis nostræ civibus, quam forensibus in ipsa urbe cum quibusvis personis contrahendi omnem possibilem securitatem concedere, & omnem viam, ac etiam omnes dilationes, per quas mercatorum & aliarum personarum debitores à debitorum solutione subterfugere, seu se quoquo modo subtrahere, & creditores eorum creditis defraudare, aut supplantare possent, de medio tollere, ac remedium opportunum præmissa ne fiant adhibere, & ut debitores ipsi à præmissis, si non Dei omnipotentis, saltem humanæ ignominia timore abstineant, & sic eorundem mercatorum & personarum firmitati providere volentes, & considerantes motum proprium à sæc. re. Paulo Papa IV. prædecessore nostro, quod ex tunc de cetero alternativæ, significationes, & dilationes quæcunque, nisi juxta juris dispositionem, ac formam statutorum ipsius urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas obtinissent, & extunc in futurum obtinerent, semper birretum viride portare tenerentur, emanatum, circa ipsorum debitorum malitiam, seu malos homines non sufficere, cum ipsum birretum viride, nisi postquam ad alternativam vel alias dilationes admissi fuerint, portare non teneantur, & sic beneficio temporis in grave creditorum præjudicium & jacturam gaudeant. Nos igitur motu simili, &c. per præfentes perpetuò statimus & ordinamus, quod de cetero quicumque debitores, seu in forma Camere, aut alias quomodolibet obligati, quæcunque dilationem, etiam secundum capitulum à Per. venit, vel Odoardus, seu inhibitionem aliquam à Curie causarum Camere Apostolicæ auditors, seu eius locum tenente, aut almæ urbis Vicario, vel Governatore, vel Senatore, seu aliis ipsius urbis iudicibus, etiam commissariis, aut etiam carcerum urbis visitatoribus petere non possint, nisi se prius coram illis dictum birretum viride gestando præsentaverint, & ipsum birretum viride publice & secrete, sub fustigatione per urbem pro prima vice, & trirremium pro secunda, qua sine dicto birreto reperit fuerint, deferre, per se vel suos legitimos procuratores ipsi absentibus promiserint, & medio juramento affirmaverint, ac aliter à prædictis & aliis quibusvis iudicibus, etiam vigore specialis commissionis, nostra aut successorum nostrorum manu signata vel signanda, obtentæ & obtinendæ, alternativæ, & significationes, aut dilationes quæcunque, etiam secundum juris formam nullæ sint, & ipsi debitores, etiam si clerici existant, nullatenus suffragentur.

Pius V.

Fraudulenti & doli decedentes, luxu & imprudentiam alienam dilapidantes, pro furibus & latronibus impunitè grassantibus haberi debent, & ideo pena ultima supplicia plebentur.

CAP. IV.

Postquam eo usque humana processit intemperantia, ut Christi fideles, qui in sacri Baptismatis susceptione diabolo & omnibus vanitatibus ejus pontæ solentiter renunciarunt, diabolica fraude seducti ita mundi hujus illecebras expectant, ut pro illis assequendis non modo filii prodigi in Evangelio per Dominum demonstrati exempla sequentes, sua luxuriosè vivendo profundam alienam à proximis suis, qui id eis, prout mutuum fert hominum commercium, sub variis instrumentorum ob-

ligationibus liberaliter mutuant, excoquant, & sic inde cum id eis sub paupertatis specie retineant, & proximos suos una cum tota familia alieno mendicare cogunt: facere nullo modo possunt, & pastorali officio debito, cui disponente, penam gravem demus, moniti, & ea qua Christus ipse dilacionem caritate impulsit, elementis: & misericordiam, & justitiam & judicium in tales acriter reprehendimus, & ultimum supplicii pena exterreat, sicque anveritatem per hoc eos, quos timor Domini à malo non terret, ultimi supplicii pena exterreat, sicque anveritatem ci gregis oves ad ovile, ad quod (dicit Dominus) omnes dirigi cupimus, salubre perducimus. Ita etiam alios for. re. Paulus Papa IV. prædecessor noster, cetera dilectis filius populo Romano concessa privilegia per quas suas literas voluerat, quod dilationes quæcunque, nisi juxta dispositionem juris, ac formam statutorum almæ urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas obtinissent, semper birretum viride portare tenerentur, ac alias, prout in dictis literis plenius continetur, minus diversi iniquitatis filii, præmissis non contenti, proprio que temeritate confisi, postquam populo proprio non adgressi fuerant, aut fortassis calibus, se ipsum incuti, vel venonum, multaque volentibus injuria (quod quidem vel certe fecerunt) in illis facile cavere nequeunt humana providentia, nisi in ipso rummet incuria, negligentia, prodigalitate, & luxu in explendis propriis voluptatibus, postquam illis, proximos suos ad varia eorum bona sui immittunt, spe restitutionis compulerunt. Cum inter illi prodigales debitores suos cessione bonorum declinet, ac utilitas præfatas, quam alia per nos contra haudmodi præfatos, fallitos nuncupatos, edita fixata denotaverint, in grave Apostolicæ auctoritatis vilipendium, prænoturum suorum detrimentum & gravamen, ac tantum periculum non modicum. Nos præmissa committimus oculis pertransire nequeentes, & a terete omnino nulla alia de causa in fures ultimi supplicii penam esse impostam, nisi ut talia perpetranda hominum interclusa, liberum esset unicuique sua alioquin possidere & uti, hos autem adeo furibus & latronibus similes esse, ut ab illis in nihil differant, nisi quod non nisi cum vitæ suæ periculo agitur, hoc decessum impunitè liceat, volentesque propterea ut per nos perinde delictum, parem etiam sortiantur penam, autem impunitatem, in hos graviozem reddere, & eorumque obsequendum merito esse diducimus, omnino & impugnam legum & constitutionum tam impugnam quam Apostolicarum, etiam in corpore nisi delictorum præfentibus, pro expensis habentes, fore illarum in præjudicio, quimodò illas revahdantes & confirmantes, motu proprio, hac nostra perpetuò valitura occasione, ne sancimus, statimus, & declaramus, quod demum perpetuis futuris temporibus quæcunque penam, tam secularis, quam Ecclesiastica, etiam si clericali & sacrosancto foro gaudeat, quæcunque sit, gradus, & conditionis existat, & quæcunque dignitate, tam seculari, etiam Dominicellus, Comes, aut aliter nobilibus impunitè fuerit, quam Ecclesiastica, non tamen Episcopalis, permissum, qui omnem eorum substantiam, non parvam tantum, sed fortunam, sed incuria, negligentia, prodigalitate, & luxu suis, proprias voluptates explendo, & expensando non mediocriter intemperantiam severtentes, subterfugunt & dilapidaverint, necnon qui se bonis suis, & simulantes, illa in fraudem creditorum, & aliorum simulant, & eorum pecuniam totam in eorum voluntate convertent, ut eorum creditores ad se non convertendum facilius alliciant, ultimi supplicii, & ea quæ notentur ipsi de jure vel consuetudine, sui particeps sui

a Hac duo cap. habentur lib. 3. decret. tit. 22. de falsis iuribus, & tit. 29. de solutibus.

hic p[ro]p[ri]o statu p[ro]p[ri]o solent, puniri debeat. Mandantes
tam ubi p[re]fata Gubernatori, & Curie causam Ca-
meræ Apostolicæ generali auditori, quam omnibus &
singulis nostris & sedis Apostolicæ in quibuscunq[ue] pro-
vinciis legatis & vicelatis, necnon quorumcunq[ue] ci-
vitat[um], terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
dem sedi tam mediâ quàm immediatè subjectionum,
Gubernatoribus, Fratribus, Capitaneis, Commissariis,
& aliis quibuscunq[ue] iudicibus, quavis etiam subdele-
gatis potestate fungentibus, ut p[re]sentes nostras inviola-
biliter in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi
illarum forma servata, procedere audeat vel presumat.
Distinctius quoque inhiibentes quibuscunq[ue] terrarum,
oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
tute sanctæ obedientiæ, ac fidei communicationis, &c.
p[re]sentis, ne sic in p[re]missis iudiciis eorum seculari au-
thoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
audeant vel presumant.

& determinatam interesse, etiam in casum non solu-
tionis, p[re]cisi, neque realia cambia aliter quam p[ro] pri-
mis mundis, ubi illæ celebrantur, ubi vetò non cele-
brantur, p[ro] primis terminis iuxta receptum locorum
usum exercere, abusu illo p[ro]fuso rejecto, cambia p[ro] se-
cundis & deinceps mundis, sive terminis exercendi.
Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur con-
tingentis & vicinatis locorum, in quibus solutio de-
stinatur, ne dum longiores p[re]figuntur, quam loca desi-
nate solutionis desiderant, locorandi detur occasio. Qui-
bus contra hanc nostram constitutionem commiserit,
penis à sacris canonibus contra usurarios inflictis se no-
verit subiacere. Eos vetò, qui conspirationes fecerint, vel
congestam audeat; pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
si monopolium pecunie facere videantur, penis, quæ
iure contra exercentes monopolia constitutæ sunt, tene-
ri sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XI.
DE CAMBIIIS.

Pius Quintus.
Censuram ad rem, sive pecunia ad pecuniam, quoniam
Censuram intermedium valgu vocat, prohibito dicitur, & deo-
natio dicitur.

In eam p[ro] nostro pastoralis officio curam diligenter
incumbimus ut Domini nostri ovibus opportuna pro-
curamur salute recedat adhibere minime differa-
mus. Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legitimum
a cambiis usum, quem necessitas, publicæque
utilitas induxit, se penumero ob illiciti questus cupiditatem
se depravari, ut sub illius p[re]textu usuraria p[re]vitas
à nonnullis exerceretur. Nos p[re]teritibus, quæ super
his nuper nobis factæ sunt, hac perpetuò valitura decre-
tali respondentium esse duximus, ut neque de locis sua-
staus iustis getus neq[ue] ignominiosus p[re]diti incerta: sic enim
pastoris officium neq[ue] ignominiosus p[re]diti incerta: sic enim
missum ab aere damnationis periculo eripere modis
omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea om-
nia cambia, quæ sic nominantur, & ita configuntur,
ut contra hentes ad certas mundis, seu ad alia loca cam-
bia celebrare simulant, ad quæ loca, qui pecuniam reci-
piunt, literas autem suis cambiis tradunt, sed non mien-
tuntur, vel ita mientuntur, ut transacto tempore unde
procefferant, inanes referantur, aut etiam nullis hujus-
modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
repositur, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
dantes & recipientes usq[ue] à principio ita convenerat, vel
certè talis intentio erat, neq[ue] quisquam est, qui in mudi-
nis, aut locis supradictis hujusmodi literis receptis solu-
tionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pec-
unia, sive depositi, sive alio nomine ficti cambiis tra-
duntur, ut postea eodem loco, vel alibi cum lucro restituan-
tur. Sed & in ipsiis cambiis, quæ realia appellatur,
intercedum (ut ad nos p[er]fertur) Campores p[re]sumunt
solutionis terminum lucro ex tacita vel expressa con-
ventionem recepto, seu etiam tantummodo p[ro]missio, dif-
ferunt. Quæ omnia nos usuraria esse declaramus, & ne-
fiant distinctius prohibemus. Porro ad tollendas quo-
que in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones
percandis, fraudesque generatorum, statuis, ne deinceps
quiquam audeat sive à principio, sive alias, certum

TITVLVS XII.
DE FORMA CONTRAHENDI
censum.

Pius Quintus.
Census est rei immobilis fructus in pecunia numerata contrahitur
aut nec super fructibus census augeri vel creari p[ro]p[ri]o, cuius p[ro]p[ri]o
non solum constitutus immobilis p[er]maneat.

Cum omnis Apostolicæ servitus obeunt, cognos-
cimus innumeros celebratos fuisse, & indices
celebrari censuum contractus, qui neq[ue] non
continentur intra limites à nostris antecessorib[us] ceteris
contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
contractis omnino p[re]teritis, p[ro]p[ri]e ardentem ava-
ritie stimulum, legum etiam divinarum manifestum con-
tempnum p[ro] se ferunt amittarum, p[ro]ut tenentur, saluti
consolentes, ac p[ro]p[ri]am mentium petitionibus etiam sa-
tisficientes, tam gravibus, & h[ab]itibus, veneno salu-
tari antidoto non mederi.
Hac igitur nostra constitutione statuis, a censum
seu annum reditum creari, constitui nullo modo p[ro]p[ri]o,
se, nisi in re immobili, aut quæ p[ro] immobili habeatur,
de sui natura fructifera, & quæ nominatim certis finibus
designata sit.
Rursum nisi verè in pecunia numerata, p[re]sentibus re-
sistentibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrum[en]ti,
non autem prius recepto integro, iustoq[ue] pretio.
Solutions quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
in pactum deduci prohibemus.
Conventiones directè aut indirectè obligantes ad ca-
sus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non te-
netur, nullo modo valere volumus.
Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringent
facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volu-
mus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudem-
nii, seu quinquagesime, aut alterius quantitat[is] vel rei,
tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.
Vbi autem vendenda sit, volumus dominium census a-
liis omnibus p[re]ferri, eiq[ue] denunciari conditiones qui-
bus vendenda sit, & per mensem expectari.
Pacta continentia morosum census debitorem teneri
ad interesse lucris cessantis, vel ad cambium, seu certas
expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

a De cambiis & cambiis in finitatis ac abusu vide Ant.
2. par. tit. 1. c. 27. Laur. de Radulph. de usura. c. consilium. p. 2.
g. 26. Ang. Sivo. Tab. Caser. trad. de camb. doto de iustis. & iure.
lib. 4. c. 1. de var. c. 17. Isid. Angler. de camb.

a Censu varia significacione explicatur apud Casiodor. lib. 3.
variar. epist. penult. c. 1. s. 4. post deinde. ff. de origine iur. Theop.
phil. in 5. ubi, vultur, de Liberitini, quomodo vero differat à pen-
sione emphiteuticis, & aliis similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
constitutio. de religio. de omibus. & Bal. in titul. de pace Const. 10
verb. p[er]folvere.

dio iuramento creditoris liquidandas, aut rem censui subiectam, siue aliquam eius partem amittere, aut aliud jus ex eodem contractu siue aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sint & nulla.

Imò & census augeri, & novum creati super eadem vel alia re in favorem ejusdem, aut personæ per eum suppositæ pro censibus temporis vel præteriti vel futuri, omnino prohibemus.

Sicut etiam annullamus pacta continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem alias de jure, & ex natura contractus non spectarent.

Postremo census omnes in futurum creandos non solum re in totum vel pro parte perempti, aut instructio in totum vel pro parte effecta, volumus ad ratam pertinere, sed etiam posse pro eodem pretio extinguere. Non obstantibus longissimi etiam temporis, ac immemorabili, imò centum & plurium annorum præscriptione, non obstantibus aliquibus pactis directè aut indirectè talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis aut clausulis concepta sint.

Cum verò traditione pretii reditus extinguendus erit, volumus per bimestre ante id denuntiari ei, cui pretium dandum erit, & post denuntiationem, intra annum tamen, etiam ab invito pretium repeti posse, & ubi pretium nec volens intra annum exigit, volumus nihilominus quandoque reditum extinguere posse, prævia tamen temper denuntiatione, de qua supra, & non obstantibus his, de quibus supra; idq; observari mandamus etiam quod pluries ac pluries denunciatum fuisse, nec unquam effectus secutus fuisse.

Pacta etiam continentia pretium census extra casum prædictum ab invito, aut ob poenam, aut ob aliam causam repeti posse, omnino prohibemus.

Contractusque sub alia forma post hæc celebrandos generatitios judicamus.

Et ita illis propterea non obstantibus, quicquid vel expressè vel tacite contra hæc nostra mandata dari, remitti aut dimitti contingat, a fisco volumus posse vendicari. Hanc autem salutiferam sanctionem nedum in censu noviter creando, verum etiam in creato quocunque tempore alienando, modo post publicationem constitutionis creatus sit, perpetuò & in omnibus servari volumus.

Declarantes pretium semel censui constitutum nunquam posse ob temporum, aut contrahentium qualitatem, seu aliud accidens, nec quoad ultimum contrahentes, imitari vel augeri.

Et licet legem ipsam ad contractus jam celebratos non extendamus, illos tamen omnes in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in Domino, ut singulos contractus, censuræ bonorum religiosorum subiciant, & animarum salutem consulant. Rom. 14. Calend. Feb. 1568.

TITVLVS XIII.
DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLUNTATIBUS.

Paulus Tertius.

Piis locis qui testandi facultatem non habent Prelati iure legitime vel donationis decimam tantam partem bonorum relinquere possunt.

CAP. I.

Romanus Pontifex, qui ex assuetudine sedis Apostolicæ benignitate in favorem Ecclesiarum, hospitalium, & aliorum piorum locorum diversâ privilegia concedere consuevit, si processu temporis tendunt in abusum, illa moderari, ac desuper opportune provi-

dere solet, prout rerum & temporum qualitates præterea conspiciunt Domino salubriter expedire. Sane nonnullæ animi molestia accepimus, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, aliique personæ Ecclesiasticæ tam seculares, quam diversorum ordinum Regulariarum regulares, non habentes de eorum rebus in testandi & disponendi facultatem, & Ecclesias, hospitalia, & alia pia loca, quibus dicta sedes Apostolica præcipiendi res & bona ex testamento, vel alia dispositione illorum, qui alias de rebus & bonis eorum disponere non possent, facultas est concessa, hæredes instituant, & in testamentis siue eorum dispositionibus plura legant seu ordinationes in favorem diversarum personarum, vel alios usus, in quos bona & res huiusmodi transferantur non possent, faciunt: Hospitaliaque Ecclesiarum, & huiusmodi, siue eorum rectores siue testamento, siue dispositionem insequen. legata ipsa, & in ultimis, seu aliis etiam inter vivos dispositionibus voluntatem implent, ex quo Camera Apostolica circa res prædictas spolia nuncupata, per obitum Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliorum personarum Ecclesiasticarum huiusmodi, absque testandi & disponendi facultate decedentium, remanent in suis veteribus mensuram patitur, & iusturam. Et quia veritas debita ratio habeatur, non proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolice potestatis plenitudine, contra præsentium, omnia & singula privilegia, facultates, prærogativas, literas, & indulgentias, etiam immunitatis, monasterii, hospitalibus, etiam Archiepiscopali sancti Jacobi in Augusta de rebus decessoribus, seu causam habentibus, ac aliis piis locis, quibus constitutis, per quocunque Romanos Pontifices predecessores nostros, ac nos & sedem prædictam, super rebus dictis seu acquirendis hæreditariis, rebus, & bonis in testamento, donatione inter vivos, vel alia quocunque dispositione quorumcumque Archiepiscoporum, Episcoporum, prælatorum, & aliorum personarum Ecclesiasticarum, secularium vel regularium, immunitatis, ut præfertur, qualificationum, quacunque immunitatis, ac dignitate, & auctoritate fulgentium, cum illis Cardinalis fuerit in hæreditatibus, rebus, & bonis huiusmodi facultatem disponendi non habentibus, vel illa quomodolibet concessa, etiam si usi recepta sint, moderantes, volumus, decernimus, & declaramus, quod Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, & personæ huiusmodi rebus ac bonis eorum, & nobis vel à dicta sede Apostolica testandi seu disponendi non habentibus, decernimus, præter tantum rerum & bonorum eorumdem mobilium & immobilium, & se moventium, ac pecuniarum facillime, monasterii, hospitalibus, & piis locis capientibus, acquirendi facultatem huiusmodi habentibus, & etiam per viam institutionis hæredum, seu donationis, & legati in vita seu in morte relinquere, & Ecclesias, monasteria, hospitalia, & pia loca huiusmodi, & huiusmodi rectores non nisi decimam partem huiusmodi rebus ac bonis acquirere possint, & ad hoc Ecclesiarum, & hospitalium, ac aliorum piorum locorum huiusmodi privilegia, facultates, concessiones, gratias, literas, & indulgentias, & quoad privilegia, facultates, gratias, & indulgentias forma brevis in futurum concedenda, per quocunque tam ordinaria, quam delegata, & in illa auctoritate legentes, iudices, & personas etiam dicitur Romanos Pontifices Cardinales, ubiq; iudicari, cognosci, ac decerni debent, sublata eis & eorum cultibus quavis aliter iudicandi, & decernendi facultate, necnon remanentibus, quocunque fecerit super his à quocunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contrigerint.

consilium, & favorem naufragium patientibus in reparatione & conservatione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1534.

Paulus Tertius.

Facite res que iacent. post naufragium in mari aut portibus locorum maritimarum diripitur, repulso omni consuetudinis praetextu, nisi restituatur.

CAP. II.

Vilius Papa II. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impune colligere, ac iacta in mari, allevandi oneris causa, recuperare. illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliantes, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, nemini que suffragari debere, cuiuscunque temporis cursum monuit: Volensque sicut eius incumbebat pastoralis officio omnium mari terraque, ad animam urbem nostram venientium securitati & tranquillitati providere, periculisque huiusmodi obviare, ac venientium ad animam urbem ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessitate eum opulentia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicuius sibi super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de eius mera delibera-

tionem, & ex certa sua scientia, consuetudinem capiendam & retinendam bona, per naufragium vel iactum, servanda navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesie medietate vel immediata subiectionum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas tam a lege, quam a canone supra tales spoliantes bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptores in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesie medietate vel immediate subiectionum, hactenus infestas, quas pro priora cautela innovavit & confirmavit, talium spoliantium cuiuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & iura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camera Apostolica confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Dictosque raptores in flagrante crimine repertos, ut latrones & gradatores puniri posse, alias ut fures: praeterquam si navis in manifesto naufragio & submersione periculo constituta, eorum opem & auxilium implorantibus & expolentibus, non absque vitae discrimine, in personarum & rerum conservatione auxilio fuerint, vel alias ab imminentis & praesentis naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bonam deperditam recuperaverint.

FINIS

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS I.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

*Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxum ornatum fugientes, sub pena benedictio-
nificiorum que possident.*

CAPUT I.

Lerici temperate ac modeste omnia faciant, & tam beneficiati quam in sacris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisq; ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in huiusmodi pertinacia obstinatus permanferit, beneficiis omnibus quaecunque habet privatus sit & esse censetur, eaque sic vacantia a sede Apostolica libere impetrari valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum interna vita munditia, verumetiam externa decenti habitus ornati & modesta vita integritatem & gravitatem probent.

Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthaginiensi 4.